

Одбор за платни систем и
систем поравнања

Објашњење термина коришћених у
платном систему и систему поравнања

Март 2003.

Прво издање је доступно само на website BIS (www.bis.org).

Прво издање је издато у јануару 2001. г.

Обновљено издање је издато у јулу 2001. и марту 2003. г.

Банка за међународна поравњања 2003.

Сва права задржана. Кратки изводи се могу репродуковати или преводити уз назнаку извора.

ISBN 92-9197-133-2 (online).

Предговор

Одбор за платни систем и систем поравнања (CPSS) издаје овај обимни рјечник терминологије платног система као приручни документ за стандардне термине који се користе у платним системима и системима поравнања. То је комбинација разних рјечника који су дати уз раније извјештаје CPSS и Европске централне банке (ЕЦБ).

Постоји много аспеката платног система који се односе, на примјер, на легалне аранжмане, технолошка и оперативна питања, финансијске тржишне инфраструктуре и вођење монетарне политике. Код платних система уочавамо практичну примјену многих концепата који су битни за пословање централне банке и за креирање њене политике, као што су дневна ликвидност, управљање ризиком и супервизија платних система и система поравнања. Често се сматра да планирање политике платног система захтијева мултидисциплинарни приступ и познавање мноштва садржаја.

Због тога, разумијевање терминологије платних система је битан захтјев, не само за људе укључене у свакодневне активности повезане са овим системима, него такође и за људе који креирају политику, за финансијске установе, академије и друге који су заинтересовани за ову тематику. Скупљајући све термине и концепте повезане са платним системима и системима поравнања, ова публикација има за циљ да обезбиједи читаоцима јединствен и приступачан извор обавјештења о генерално прихваћеним дефиницијама стандардне терминологије платног система.

Надам се да ће овај рјечник, уз раније радове које су израдили комитет и друге институције, унаприједити знање читалаца о платним системима и системима поравнања. Електронска верзија ове публикације која је доступна на website BIS (www.bis.org) редовно ће бити обнављана пошто се стално појављује нова терминологија у публикацијама CPSS.

Tommaso Padoa-Schioppa, предсједавајући
Одбор за платне системе и системе поравнања

Увод

Терминологија која се односи на платне системе прерађивана је током година јер се инфраструктура плаћања и поравнања развијала а наше знање о комплексности платних процеса се повећавало. Развој технологије наглашава значај досљедне примјене нових термина које ми треба да користимо, без обзира да ли смо технички експерти. На примјер, концепт обраде реалног времена јесте суштински за разумијевање функционисања модерних платних система и података коришћених у разговорима између корисника и експерата. Као и у већини других дисциплина, терминологија плаћања обogaћена је извјесним бројем аналитичких студија које су додале нове концепте и термине.

Због тога је Одбор за платне системе и системе поравнања (CPSS) одлучио да обједини у једној публикацији све стандардне термине и њихове дефиниције публиковане у извјештајима CPSS-а, Европском монетарном институту (ЕМИ) и Европској централној банци (ЕЦБ). Први рјечник који је укључен у ову колекцију је из *Delivery versus payment in securities settlement systems* из 1992. Серија «Црвена књига» (Red Book), први пут публикована 1993. године, покушала је обезбиједити стандардни низ дефиниција за уобичајене термине у платним системима. Од тада, много термина је постепено додато уз публикације сваког новог извјештаја CPSS-а. ЕМИ је проширио ту збирку рјечником «Плава књига» (Blue Book), Платни системи у Европској унији, публикован 1996. године. ЕЦБ наставља рад путем својих непрекидних извјештаја о теми платни системи. Са сваким додатним извјештајем број израза који се односи на платни систем се повећава.

Овај комбиновани рјечник укључује термине који се користе у свим рјечницима CPSS-а и извјештајима ЕМИ/ЕЦБ који су публиковани до данас. У неким случајевима, идентични изрази се користе да објасне концепте који могу имати различите импликације, овисно о контексту у којем се користе. На примјер, «marking to market» различито се тумачи у контексту платног система у односу на контекст дериватних уговора. У таквим случајевима све битне дефиниције су укључене. Референтни извор дат у посљедњем ступцу сваке ставке показује на извјештај гдје је термин био дефинисан и то омогућује читаоцу да се упозна о томе, ако је потребно.

Публикација, која ће бити доступна на BIS website (www.bis.org), ће бити непрестано обнављана и укључиће терминологију из нових извјештаја који буду публиковани. Да би овај документ био што приступачнији кориснику, позивају се читаоци да пошаљу своје коментаре и приједлоге Одбору за платне системе и системе поравнања, Банка за интернационална поравнања, CH-4002 Basel, fax: ++ 41 612 809 100; email: cpss@bis.org (subject line: glossary)

Листа термина и скраћеница
(јануар 2003)

Назив	Скраћени назив	Први пут објављено
Испорука према плаћању у системима поравнања хартија од вриједности	DVP	Септембар 1992
Платни систем у групи од десет земаља	Red Book	Децембар 1993
Поравнања хартија од вриједности са иностранством	x-border	Март 1996
Ризик поравнања у девизним трансакцијама	FX	Март 1996
Платни системи у Европској унији (Blue book)	Blue Book	Април 1996
Безбједност електронског новца	EM-Sec	Август 1996
Импликације развоја електронског новца за централне банке	EM-CPSS	Октобар 1996
Јавни оквир за системе поравнања хартија од вриједности	SDF	Фебруар 1997
Аранжмани клиринга за деривате пословања на берзи	ETDC	Март 1997
Извјештај о електричном новцу	EM-ECB	Август 1998
Извјештај о ОТС дериватима: процедуре поравнања и управљање ризиком уговорне стране	OTC	Септембар 1998
Трансакције посуђивања хартија од вриједности: развој тржишта и импликације	SLT	Јули 1999
Платни систем у земљама које су се пријавиле за чланство у Европској унији (Blue Book)	Blue Book	Август 1999
Систем малих плаћања у одабраним земљама: компаративна студија	Retail	Септембар 1999
Основни принципи система плаћања значајних за систем	Core Principles	Јануар 2001
Препоруке за системе поравнања хартија од вриједности	SSS	Новембар 2001

Напомена о коришћеним изворима информација

На листи коришћених информација наведени су извори гдје је одређени термин дефинисан. Коришћени су следећи симболи:

- Извор означен масним словима («**bold**»): обично показује примарни извор дефиниције, тј. обично материјал у којем је тај термин дефинисан по први пут.
- Извор означен специјалним словима («*italics*»): показује да наведено објашњење може да се мало разликује од објашњења коришћеног у материјалу, али без битних промјена у значењу. У неким случајевима наведено објашњење даље разрађује или разјашњава дефиницију у односу на објашњење дато у одговарајућем материјалу.

**Рјечник
Објашњење термина**

Термин	Дефиниција	Извор
acceptance for settlement акцептирање поравнања	Фаза у процедури плаћања у којој је оно прошло разне тестове, а посебно тест управљања ризиком и може се извршити поравнање у складу са правилима и процедурама система	Core Principles
acceptor акцептант	Трговачка или сервисна установа која прихвата, у своје име или у име своје мреже, плаћање робе или услуге путем електронских новчаних инструмената.	EM-ECB
access приступ	Право или могућност једне установе да користи услуге одређеног платног система у циљу поравнања плаћања на властитом рачуну или за клијенте. Види: (direct participant, direct participant/member, indirect participant/member, participant/ member)	Core Principles
access products приступ производима	Инструмент плаћања који дозвољава клијентима приступ депозитним рачунима и пренос депозита у том смислу. То се односи на пренос финансијских средстава електронским путем на продајном мјесту и на кућне банковне олакшице.	EM-ECB EM-CPSS
accountability одговорност	Чување новца код електронских новчаних трансакција	EM-ECB
ACH	Види: automated clearing house	
acquirer правно лице које држи депозитне рачуне	Правна лица која држе депозитне рачуне примаоца (трговци) и којима примаоци картице достављају податке који се односе на трансакције. Ово правно лице је одговорно за скупљање информација о трансакцијама и за поравнање са примаоцима картица.	EM-ECB
acquiring technical operator технички оператер у служби правног лица	Страна која обезбјеђује техничка средства за свако правно лице које држи депозитне рачуне трговаца за прихватање података који се односе на сваку трансакцију.	EM-ECB
advisory netting	Види: position netting	Red Book Blue Book
agency relationship заступнички однос	Уговор према којем једна страна, заступник, ради у име друге стране, тј. правног или физичког лица које заступа. Заступник може вршити посао у име тог лица, али није одговоран за успјешност.	ETDC
agent заступник	Правно или физичко лице, као што је нпр. финансијски директор или депозитар, које предузима зајмове са јемством и уговора услове са зајмопримцем у име клијента – власника.	SLT
APS	Види: assured payment system	
arbitrage арбитража	Профит који се добије од разлике у цијени кад се иста хартија од вриједности, валута или роба продаје на два или више тржишта.	SLT

assured payment system осигурани платни систем	Аранжман у систему размјене вриједности при којем је извршење терминског поравнања платног налога зајамчено неопозивим и неусловљеним извршењем од треће стране (обично банка, удружење банака или клириншка кућа). Види: exchange – for – value settlement system.	DVP Red Book Blue Book
asymmetric cryptography асиметрична криптографија	Низ криптографских техника по којима се користе два разна кључа (приватни и јавни) за шифровање и дешифровање података. Приватни кључ цчува у тајности власник, док се јавни кључ даје на располагање странама с којима се комуницира. Користи се, такође, и назив public key cryptography – јавна «key» криптографија	EM-Sec
ATM	Види: automated teller machine	
auditability могућност ревизије	Под овим се подразумева да је могуће установити да ли систем функционише добро и да ли је функционисао добро. Један аспект ревизије је да се обезбиједи довољно знања о том систему и његовој структури, функционисању, контроли и сл. Помоћу одговарајуће документације. Други важан аспект ревизије је да се учине видљивим све модификације система и његових података које се односе на интегритет. Уношење података би требало да омогући одговоре на питања: «Шта?» и «Када?»	EM-ECB
audit trail поступак при ревизији	Податак о редослиједу догађаја који су се догодили у систему.	EM-Sec
authentication верификација	Метод коришћен у сврху верификације поријекла поруке или идентитета учесника повезаног у систем и за потврђивање да порука није модификована или замијењена у транзиту.	EM-CPSS Core Principles
automated clearing house аутоматизована клириншка кућа	Електронски систем клиринга у којем се платни налози измјењују између финансијских институција, првенствено преко магнетних медија или телекомуникационе мреже и обрађују у центру за процесовање. Види: clearing/clearance.	Red Book Blue Book
automated teller machine шалтерски аутомат	Електромеханички уређај који омогућава овлашћеним корисницима који употребљавају пластичне картице препознатљиве машини да подигну готовину са својих рачуна и/или да користе и друге услуге као што је провјера стања, трансфер средстава или прихватање депозита. Аутомати могу радити «on-line», са приступом дозвољеним подацима у реалном времену, или «off line».	Red Book Blue Book Retail
availability доступност	Могућност да услуге и информације буду доступне корисницима кад то затраже.	EM-Sec
back office	Дио фирме који је одговоран за активности након продаје. Зависно од организационе структуре фирме, ова канцеларија може бити један одјел или више сектора (као што су: документација, управљање ризиком, рачуноводство или поравнања). Неке фирме комбинују дио ових одговорности, обично оних које се налазе у «back office», а односе се на управљање ризиком, са оним што називају «middle office» функција. Види: front office	OTC

back-to-back trades «back to back» трговина	Пар трансакција које захтијевају да друга уговорна страна прими и достави даље исте хартије од вриједности, истог дана. Укључене трансакције могу бити куповина и продаја учињене одмах или колатералне трансакције (уговори о поновној куповини или посудбе путем јемства). На примјер, дилер који се бави хартијама од вриједности може купити и продати исте хартије од вриједности за исти датум поравнања у току стварања тржишта за купце, или може куповати хартије од вриједности за резерву и финансирати ту позицију путем уговора о поновној куповини.	x-border
back-to-back transactions «back to back» трансакције	Низ трансакција хартијама од вриједности између три или више уговорних страна које укључују куповину и продају једне хартије од вриједности са поравнањем једног одређеног дана. Најједноставнији примјер «back to back» трговине је пар трансакција, при чему се једна страна слаже да купи хартије од вриједности од друге стране, а затим се сложи да се оне продају трећој страни.	Blue Book SLT
back-to-back transactions «back to back» трансакције	Пар трансакција које захтијевају да друга уговорна страна прими и поново пошаље исту хартију од вриједности истог дана. Укључене трансакције могу бити куповине и продаје учињене одмах или колатералне трансакције (уговори о поновној куповини или зајмови са јамством). Нпр. дилер хартија од вриједности може купити и продати исту хартију од вриједности на исти дан поравнања у току стварања тржишта за клијенте, или може купити хартије од вриједности да их има у резерви и финансирати ту позицију путем уговора о поновној куповини.	SSS
balance-based system систем базиран на салду	Електронски новчани систем према којем су електронска новчана средства похрањена на уређају као нумерички запис са трансакцијама које су извршене као задужења или потраживања.	Blue Book EM-Sec
bank draft банкарска хартија од вриједности	У Европи овај термин углавном се односи на мјеницу вучену од стране саме банке. Мјеницу купује платилац и шаље је кориснику који је презентира банци за исплату. Та банка презентира мјеницу банци платиоца, за надокнаду. У САД овај термин се обично односи на мјеницу или чек вучен од стране саме банке, или на новчане депозите код друге банке. У случају благајничког чека, банка је и издавалац и корисник чека (трасант и трасат). У случају банкарског чека једна банка је издавалац чека, а друга банка је корисник чека. Банкарске хартије од вриједности може издати банка за властите сврхе или их могу купити клијенти и послати кориснику да изврши обавезу. Види: draft	Red Book
bank reserves резерве банке	Депозити које држи банка код централне банке.	EM-CPSS
basis risk ризик промјена у основици	Ризик због промјене у основици, тј. разлика између цијене терминских уговора и цијене	ETDC
batch групни платни налози	Пренос или обрада групе платних налога и/или налога за пренос хартија од вриједности у групи у одвојеним временским интервалима.	Red Book Blue Book Retail
beneficial ownership/interest добити од власништва	Право да се приме неке или све добити по основу власништва над хартијом од вриједности или неким другим финансијским инструментом (нпр. доходак, право гласања, право на трансфер).	DVP Red Book Blue Book

	Бенефицијално власништво се обично разликује од законског «власништва» хартије од вриједности или финансијског инструмента. Види: legal ownership.	SLT
bilateral credit limit билатерални кредитни лимит	Види: credit limit	Core Principles
bilateral exposure билатерална изложеност ризику	Изложеност ризику једне стране у односу на другу страну.	Core Principles
bilateral net settlement system билатерални систем нето поравнања	Систем поравнања у којем су билатералне позиције нето поравнања ријешене између сваке билатералне комбинације учесника. Види: net credit (or debit) position	Red Book Blue Book
bilateral netting билатерално поравнање	Договор између двије уговорне стране да поравнају своје билатералне обавезе. Обавезе покривене овим договором могу проистећи из финансијских уговора, трансфера или и једног и другог. Види: multilateral netting, netting, net settlement.	DVP Red Book Blue Book
bill of exchange мјеница	Писани налог једне уговорне стране (трасант, асигнант, издавалац чека) другој (трасат, асигнатор, корисник чека) да плати назначену суму на захтјев или одређеног датума трасанту или трећој страни коју одреди трасант. Углавном се користи за финансирање трговине и када се дисконтира код финансијске установе за добијање кредита. Види: draft	Red Book Blue Book
biometric биометрички метод	Односи се на метод идентификације власника уређаја мјерењем јединствених физичких карактеристика власника, тј. упоређивањем отисака прстију, препознавањем гласа или прегледом ретине.	EM-Sec
bit бит	Основни елемент податка: бинарни број или 0 или 1.	EM-Sec
book-entry system систем уношења у књигу	Рачунски систем који дозвољава пренос права (нпр. електронски пренос хартија од вриједности) без физичког преноса документације или сертификата. Види: dematerijalizacija, imobilizacija	Red Book Blue Book DVP x-border SLT
bridge мост	«Мост» је име које се обично користи за везу између Euroclear и Clearstream који дозвољава узајамно поравнање трговине између учесника у једном интернационалном централном депозитару хартија од вриједности (ICSD) и учесника у другом ICSD.	x-border
broker брокер-посредник	Фирма која даје понуду и тражи ниво потенцијалних купаца или на други начин уређује трансакције као заступник уз надокнаду, а не представља уговорну страну у трансакцијама.	OTC
broker-dealer брокер-дилер	Особа или фирма која некада ради као брокер, а некада као главни посредник у трансакцијама са хартијама од вриједности. Брокер је фирма која даје понуду и тражи ниво потенцијалних	SLT

купаца и на други начин уређује трансакције као заступник уз надокнаду, без учествовања као уговорна страна у тим трансакцијама.

brute force attack	Метод криптоанализе при којем је сваки криптографски кључ испробан.	EM-Sec
bulk funds transfer system систем трансфера великих плаћања	Види: retail funds transfer system	Red Book Blue Book
business continuity пословни континуитет	Аранжман платног система који има за циљ да осигура задовољење договореног нивоа услуге чак и ако једна или више компоненти система закажу, или ако је он под утицајем неког абнормалног спољног догађаја. Укључити превентивне мјере као и мјере за случај непредвиђених ситуација.	Core Principles
buy-in откуп властитих акција	Куповина хартија од вриједности на отвореном тржишту од стране зајмодавца при чему зајмопримац није у стању да достави хартије од вриједности зајмодавцу у складу са условима трансакције (тј. на датум поравнања). У овом случају све трошкове сноси зајмопримац.	SLT
byte јединица за меморију у информатици	Низ од осам бинарних знаменки (0 или 1)	EM-Sec
call money депозити по виђењу	Уговор о зајму који се аутоматски обнавља сваког дана уколико зајмодавац или зајмопримац не назначе да желе да средства буду враћена у кратком временском року.	Red Book Blue Book
capital risk ризик капитала	Види: principal risk.	Red Book Blue Book
caps инструменти за гарантовање горње границе кредита	Квантитативни лимит на активности преноса средстава индивидуалних учесника у систему; лимит може одредити сваки појединачни учесник или га може увести одбор који управља системом; лимит може бити одређен на нето дуговну позицију или на нето кредитну позицију учесника у систему.	DVP
card картица	Види: готовинска картица, чековна картица, «chip» картица, кредитна картица, дебитна картица, дебитна картица са одгодом плаћања, унапријед плаћена картица, картице за малопродају, картице за путовање и забавне активности.	Red Book Blue Book Retail
card-based products производи на бази картице	Производи електронског новца који обезбеђују корисника са специјалним преносивим компјутерским уређајем, обично IC (integrated circuit) картица која садржи микропроцесорски «chip».	EM-ECB
case law закон установљен на основу исхода претходног случаја	Преседан установљен на претходно одлученом судском случају који може утицати на будућу интерпретацију закона или на рјешавање будућих судских случајева.	Core Principles

cash card готовинска картица	Картица која се користи само у аутоматима (друге картице често имају сличну функцију која дозвољава власнику да подигне готовину).	Red Book Blue Book Retail
cash clearing готовински клиринг	Метод за клиринг терминских уговора по којем се врши ревалоризација уговорених цијена на текуће тржишне цијене, а обавезе које из тога проистичу задовољавају се готовинским плаћањем познатим под називом губици на терминском уговору. Види: non-cash clearing and variation margin.	ETDC
cash correspondents кореспонденти за готовину	Банке или сличне институције коришћене од стране SSS за плаћаје или примање уплата.	SDF
cash deposit risk ризик готовинског депозита	Кредитни ризик повезан са посједовањем готовинског салда код посредника у сврху поравнања трансакција хартија од вриједности.	x-border SLT
cash dispenser банкомат	Електромеханички уређај који омогућава да корисници могу подизати новчанице (валуту), а у неким случајевима кованице помоћу пластичних картица које машина препознаје. Види: automated teller machine.	Red Book Blue Book Retail
cash-driven securities lending transactions	Трансакције мотивисане жељама да се посуди/инвестира готовина путем куповине хартија од вриједности од посредника под условом да их посредник откупи на одређени будући датум (repo, buy-back)	SLT
cashier's cheque	Види: bank draft	Red Book Blue Book
cash memorandum accounts	Подаци које држи SSS о средствима која треба да се плате учесницима, или да се од њих приме заједно са њиховим поравнањима хартија од вриједности. Ови подаци имају само информативни карактер и не представљају легално потраживање или обавезу између SSS и њених учесника.	SDF
cash settlement agent посредник за готовинско поравнање	Физичко или правно лице чија се актива користи за поравнање посљедњих обавеза плаћања које су настале због трансфера хартија од вриједности у оквиру централног депозитара хартија од вриједности (CSD). Рачуне код посредника за готовинско поравнање држе банке за поравнање које раде у своје име, а могу такође понудити услуге плаћања учесницима који немају рачуне код посредника за поравнање. Види: settlement agent	SSS
central bank bills хартије од вриједности централне банке	Краткорочне хартије од вриједности које издаје централна банка и које могу да се продају или размјењују.	EM-CPSS
central bank credit (liquidity) facility кредитне (ликвидне) олакшице централне	Стална кредитна олакшица може се добити од наменованог власника рачуна (нпр. банака) у централној банци. У неким случајевима, та олакшица може се користити аутоматски на иницијативу власника рачуна, док у другом случају централна	Red Book Blue Book DVP

банке	банка може задржати извјестан степен дискреције. Зајмови су обично у форми аванса или прекорачења корисниковог текућег рачуна што може бити осигурано залогом у виду хартија од вриједности (у неким европским земљама познато као ломбардни зајам) или традиционалним реесконтрањем рачуна.	
central counterparty централна уговорна страна	Правно или физичко лице које је купац за сваког продавца и продавац за сваког купца одређеног комплета уговора, тј. оних уговора који се извршавају на бази посебних размјена.	ETDC SSS
central processing unit централна јединица за процесирање	Подручје компјутерског система (и IC картице) које врши прорачуне.	EM-Sec
central securities depository централни депозитар хартија од вриједности	Уређаји или институције за држање хартија од вриједности, које омогућавају да се трансакције хартија од вриједности могу обрађивати преко књиге. Физичке хартије од вриједности могу бити имобилизоване од стране депозитара или хартије од вриједности могу бити претворене у рачуноводствени запис (тј. да постоје једино као електронски записи). Поред чувања, централни депозитар хартија од вриједности може укључити поређење, клиринг и функције поравнања.	Red Book Blue Book DVP x-border SLT
certificate сертификат	Физички документ који доказује право власништва, задуженост или неку другу неизмирену финансијску обавезу издавалаца.	Red Book
certificate сертификат	Папир који евидентира активности издавалаца хартија од вриједности или финансијског инструмента.	DVP
certification authority овлашћени орган за издавање сертификата	Орган којем је повјерена израда и издавање општих битних сертификата.	EM-Sec
CFD уговор разлике	Види: contract for difference	
chaining повезивање	Метод коришћен у неким системима трансфера (већином у вези са хартијама од вриједности) за обраду инструкција. Он укључује руковање редослиједом, при чему су инструкције трансфера обрађене тако да се повећа број или вриједност трансфера који се може поравнати са расположивим средствима и/или салдом хартија од вриједности (или расположивим кредитима или хартијама од вриједности)	DVP Red Book Blue Book
challenge response средство овјере	Средства овјере при чему један уређај одговара, на раније одређен начин, на изазов другог уређаја и тако потврђује своју аутентичност.	EM-Sec
charge card куповна картица	Види: Travel and entertainment card	Retail
cheque чек	Писани налог једне стране (трасант) другој страни (трасат, обично банка) са захтјевом да трасат плати одређену суму по захтјеву трасанту или трећој страни коју наведе трасат. Чекови се могу користити за поравнање дугова и подизање новца из банке. Види: bill of exchange.	Red Book Blue Book EM-CPSS Retail

cheque guarantee card чековна картица	Картица издата у оквиру система гаранције за чек. Ова функција се може комбиновати са другим функцијама на истој картици, тј. функцијама готовинске картице и дебитне картице. Види: cheque guarantee system.	Red Book Blue Book Retail
cheque guarantee system систем чековне картице	Систем за гаранцију чекова, обично до одређеног износа, који је потврђен од стране трговца или на основу картице која је дата особи која издаје чек или преко централне базе података приступачне трговцима. Издавалац гарантне картице, банка трасата или оператор система дају гаранцију за потврђене чекове.	Red Book Blue Book Retail
«chip» картица	Позната под именом IC (integrated circuit – уједињени кружни пут) картица. Картица садржи један или више компјутерских чипова или IC за идентификацију, похрањивање података или обраду за специјалне сврхе које се користе да се потврде лични бројеви за идентификацију (PINs), одобре куповине, верификује салдо на рачуну и похране лични подаци. У неким случајевима меморија на картици ажурира се сваки пут кад се картица користи (тј. кад се ажурира салдо на рачуну).	Red Book Blue Book EM-CPSS Retail
choice of law избор закона	Одлука о томе који закон најбоље одговара односу између уговорних страна које су укључене у поравнање трансакција хартија од вриједности.	EM-Sec
choice of law избор закона	Уговорна одредба по којој уговорне стране бирају закон који ће се примјењивати у њиховом уговору или односу. Избор закона може се такође односити на питање који ће се закон примјењивати у случају сукоба закона. Види: conflict of laws	SSS
ciphertext кодирање	Кодирање података	EM-Sec
clearance «клиринг»	Израз има два значења на тржишту хартија од вриједности. Може да значи процес обрачунавања узajамних обавеза међу учесницима на тржишту, обично на нето бази, за размјену хартија од вриједности и новца. Тај израз може такође да означи процес трансфера хартија од вриједности са датумом поравнања, и у овом смислу термин «клиринг» систем понекад се користи у смислу система поравнања хартија од вриједности.	SSS DVP SLT
clearing and settling institution институција која се бави клирингом и поравнањем	Институција која преноси информације и средства кроз мрежу платног система. Она може да ради као заступник или принципал.	EM-ECB
clearing/clearance клиринг	Процес преноса, усклађивања и у неким случајевима потврђивања платних налога или инструкција о преносу хартија од вриједности прије поравнања, са могућим укључивањем поравнања налога и успостављањем финалних позиција за поравнање. Понекад се овај термин користи (непрецизно) као поравнање.	Red Book Blue Book EM-ECB
clearing house клириншка кућа	Централно мјесто механизма за централну обраду преко којег се финансијске установе споразумијевају да размјене налоге за плаћање или друге финансијске обавезе (нпр. хартија од вриједности). Те институције поравнавају оно што су размијениле у одређено вријеме на	Red Book Blue Book EM-CPSS

	основу правила и процедура клириншке куће. У неким случајевима клириншка кућа може преузети значајну улогу друге стране, финансијске одговорности или одговорности управљања ризиком, за клириншки систем. Види: clearing/clearance, clearing system.	
clearing house funds финансијска средства клириншке куће	Термин највише коришћен на тржишту САД-а односи се на средства која су привремена на дан примитка и коначна следећег дана. Тачније речено, термин се односи на монетарна потраживања уз финализирање следећег дана од стране учесника у извјесним аранжманима клириншке куће за поравнања обавеза које произилазе из клириншког процеса. Таква потраживања се углавном преносе преко чекова, хартија од вриједности или другим обичним начинима плаћања.	Red Book
clearing link клириншка веза	Аранжман при којем се исти уговор користи на бази размјена удружених код двије клириншке куће, али све се позиције пребацују дневно у једну клириншку кућу гдје се држе до истека важности или поништења. Види: mutual offset system.	ETDC
clearing member члан клириншке куће	Члан клириншке куће. Сва трговина мора бити поравната преко члана клириншке куће. Директни члан клириншке куће може да поравна само своје властите обавезе. Општи члан клириншке куће може да врши поравнање својих властитих обавеза и обавеза клијента. Могу, такође, да постоје и варијације ова два типа чланова клириншке куће.	ETDC
clearing system клиринг систем	Низ процедура при којим финансијске установе износе и размјењују податке и/или документе који се односе на пренос финансијских средстава или хартија од вриједности на друге финансијске установе на једној локацији (клириншка кућа). Те процедуре, такође, често укључују механизме за израчунавање билатералних и/или мултилатералних нето позиција учесника са циљем да се олакша поравнање њихових обавеза на нето или нето бази. Види: netting.	Red Book Blue Book EM-CPSS
client клијент	Страна која није члан клириншке куће и мора вршити поравнање преко клириншког члана. Такође позната под именом корисник услуге.	ETDC
closed network затворена мрежа	Телекомуникациона мрежа коришћена за специјалне намјене као што су платни систем, а приступ у ту мрежу је ограничен.	Retail
closeout процес затварања трансакције	Процес затварања постојећих трансакција може бити коришћен од стране клириншке куће да се спријече даљи губици од позиција које врше субјекти који нису измирили обавезе.	ETDC
closeout netting поравнање путем затварања трансакције	Специјални облик поравнања који настаје након неких раније одређених догађаја као што је неизмирење обавеза. Поравнање путем затварања трансакције треба да смањи степен ризика код отворених уговора ако једна страна задовољи одређене услове наведене у уговору (нпр. постаје подложна процедурама несолвентности) прије датума поравнања (овај износ се односи и на неизмирене обавезе поравнања, поравнање отворених уговора или поравнање уговора након евентуално промијењених услова).	Blue Book
closing (or back) leg други (затварајући) дио пара трансакције	Други дио пара трансакција у истој хартији од вриједности, тј. посудбеној трансакцији са хартијама од вриједности – први се дио односи на датум валуте (value date) у блиској будућности, а други дио	SLT

	пара трансакције се односи на датум валуте (value date) у даљој будућности. Види: opening (front leg).	
collateral колатерал	Имовина коју обезбјеђује давалац гаранције да обезбједи обавезу према оном који узима ту гаранцију. Гаранцијски аранжмани могу имати различите законске форме. Гаранција се може добити користећи метод преноса наслова за стицање права власништва или залога.	OTC
collateral колатерал	Имовина или ангажман трећег лица прихваћени од стране оног који узима колатерал да се обезбједи обавеза од стране оног који обезбјеђује колатерал према оном који га узима.	SSS
collateral management service служба управљања колатералом	Централизована служба која може да се бави било којом функцијом везаном за колатерал за клијентову фирму, укључујући вредновање колатерала, потврђивање вриједности са другим уговорним странама и проналажење најбољег начина за употребу колатерала и његов пренос.	OTC
collateral pool колатерални фонд	Имовина коју посједују чланови платног система која је колективно на располагању систему као колатерал да му омогући да добије финансијска средства у условима наведеним у његовим правилима.	Core Principles
combination of an outright sale with put and call option комбинација непосредне продаје уз опцију продаје или купње акција по одређеним цијенама на уговорени начин	Дериватни финансијски ангажман који има сличан економски ефекат као трансакције посуђивања хартија од вриједности. Према овом аранжману дилер истовремено: 1. продаје акције одмах инвеститору готовине, по тржишној вриједности, 2. директно купује <i>OTC</i> у новцу у складу са позивом инвеститора готовине који даје дилеру право да купи акције одређеног датума по првобитној цијени и 3. продаје инвеститору готовине <i>OTC</i> уз опцију која даје право инвеститору да продаје акције по оригиналној цијени. Због овога дилер добија вјештачки дугу позицију акција остављајући позитиван или негативан поврат на акције, док је инвеститор готовине заштићен против губитка на вриједности акција, а мора такође исплатити добитак дилеру. Ове опције се поравнавају готовином по истеку важности. Модел одређивања цијена опције ће проузроковати премије за «put and the call» чији крајњи резултат је унапријед одређени финансијски трошак.	SLT
committed facilities олакшице везане уговором	Олакшице (нпр. линије кредита, или репо олакшице) према којима је давалац услуга везан уговором да повећа фондове у дефинисаним приликама. Види: repurchase agreement.	Core Principles
comparison поређење	Види: matching	Red Book
confidentiality повјерљивост	Заштита од неовлашћеног откривања података.	EM-Sec EM-ECB
confirmation потврђивање	Посебно значење овог широко коришћеног термина је процес при којем учесник на тржишту обавјештава другу уговорну страну или клијента о детаљима пословања, у ствари, даје им времена да потврде или доведу у питање посао.	Red Book Blue Book

confirmation потврђивање	Процес при којем су услови трговине потврђени од учесника директно или од неког централног субјекта (обично тржишно мјесто). Када директни учесници изврше посао у име индиректног учесника, потврђивање трговине се обавља на два одвојена колосјека: верификација (обично се то назива потврђивање) услова између директних учесника и верификација (понекад се то назива давање сагласности) планираних услова између сваког директног учесника и индиректног учесника за кога директни учесник ради.	SSS
confirmation process процес потврђивања	Процедура за прихватање услова трговине са другом уговорном страном. Ово се обично ради путем факса или се документ (тј. потврда) шаље поштом са наведеним детаљима о трговини и важећом легалном документацијом уз провјеру тачности информације коју је дала друга уговорна страна (тј. упоређивање)	OTC SLT
conflict of laws сукоб закона	Ситуација у којој два или више закона који имају одговарајућу примјену на одређене трансакције захтијевају различите резултате.	x-border
conflict of laws сукоб закона	Неподударност или разлика у законима судства које има потенцијални интерес у одређеној трансакцији. Сваки судски сукоб закона прецизира критеријуме који одређују закон примјенљив у таквим случајевима.	SSS
contact cards контакт картице	Картице које захтијевају физички контакт преко електронске конекције између картице и читача картице или терминала.	EM-Sec
contactless cards картице које немају контакт	Картице које не захтијевају физички контакт између картица и читача картица или терминала.	EM-Sec
contract for difference уговор о разлици	Финансијски уговор по којем се разлика између договорене фиксне цијене неког добра и његова доминантна тржишна цијена повремено приписује уговорној страни у новцу. Пошто нема трансфера главнице, уговор о разлици покрива заштиту од могућег губитка или шпекулативне потребе.	SLT
contract law уговорно право	Законско тијело које се бави стварањем споразума и њиховим спровођењем.	Core Principles
contractual income collection уговорна наплата прихода	Уговорна обавеза депозитара да припише камате на клијентов готовински рачун, дивиденду или рефундирање пореза на датум предвиђен за плаћање, без обзира да ли је депозитар стварно примио наплату. Обично су таква приписивања привремена и поништавају се уколико депозитар не прими наплату у року који је сам одредио.	x-border
contractual settlement date accounting рачуноводство уговорног датума поравнања	Уговорна обавеза депозитара да припише на рачун и да задужи клијентов готовински рачун и рачун хартија од вриједности, као што одговара, оног датума када је клијентов уговор са уговорном страном предвиђен за поравнање (уговорног датума поравнања), неовисно од тога да ли се поравнање стварно обавило. Обично су ова приписивања и задужења привремена и поништавају се уколико се поравнање не обави у року који је одредио депозитар.	x-border

correspondend banking банкарство преко кореспондента	Договор по којем једна банка (кореспондент) држи депозите других банака (респондент) и обезбјеђује плаћање и друге услуге тим банкама. Такви договори могу такође бити познати као посреднички односи у неком домаћем контексту. У међународном банкарству, салдо које се држи за страну респондентну банку може се користити за поравнање девизних трансакција. Реципрочно кореспондентно банкарство може укључити употребу тзв. ностро и востро рачуна за поравнање девизних трансакција.	Red Book <i>Retail</i>
counterparty уговорна страна	Супротна страна финансијских трансакција као што су купопродаја хартија од вриједности или «своп» уговор (уговор размјене).	Red Book Blue Book <i>Retail</i>
counterparty credit limits кредитни лимит уговорне стране	Лимит одређен од уговорне стране да се ограничи највећи износ њеног кредитног ризика према разним уговорним странама.	SLT
CPU централна јединица обраде	Види: central processing unit	
credit caps кредитна горња граница	Види: caps	Red Book Blue Book
credit card кредитна картица	Картица која показује да је њеном власнику одобрена кредитна линија. Она омогућује власнику да врши куповину и/или подиже готовну до раније одређеног плафона; одобрени кредит може бити у потпуности поравнат до краја договореног периода или може бити поравнат дјелимично, са салдом узетим као продужени кредит. Камате се зарачунавају на износ сваког продуженог кредита и власнику се некад зарачунава годишња накнада.	Red Book Blue Book EM-CPSS <i>Retail</i>
credit card company компанија кредитних картица	Компанија која посједује заштитни знак поједине врсте кредитне картице и може да пружа услуге маркетинга, обраде и сл. својим члановима који користе услуге које картица пружа.	Red Book Blue Book <i>Retail</i>
credit institution кредитна институција	Дефиниција дата «банци» у Европској унији. Прва банкарска упутства ЕЦБ-а дефинишу овај термин као институцију чија је дужност да прима депозите или друга отплатива финансијска средства од јавности и одобрава кредите за властити рачун.	EM-CPS EM-ECB
credit limit кредитни лимит	Лимит на кредитни ризик коме се излаже учесник у платном систему према неком другом учеснику (билатерални кредитни лимит) или према свим другим учесницима (мултилатерални кредитни лимит) што је резултат примања плаћања која нису још поравната.	Core Principles
credit risk/exposure кредитни ризик	Ризик да уговорна страна неће поравнати обавезу, у пуној вриједности, кад је доспјела или у било које вријеме касније. У систему размјене за вриједност, ризик је обично дефинисан тако да укључује трошкове ризика замјене и главни ризик.	DVP Blue Book
credit transfer кредитни трансфер	Платни налог или низ платних налога урађених у сврху стављања финансијских средстава на располагање примаоцу. И платни налози и финансијска средства описана у том смислу крећу се	Red Book Blue Book EM-CPSS

	од банке платилаца/иницијатора, до банке корисника, могуће преко неколико других банака посредника и/или више од једног кредитног трансфер система.	EM-ECB Retail
credit transfer system кредитни трансфер систем	Систем трансфера финансијских средстава по којем се платни налози крећу од (банке) иницијатора трансфера поруке или платилаца до (банке) примаоца те поруке или корисника.	DVP Red Book
cross-border netting scheme међународна схема поравнања	Договор за поравнање позиција или обавеза између страна у више земаља или судстава. Види: netting.	Core Principles
cross-border settlement међународно поравнање	Поравнање које се дешава у некој земљи. Поравнање се дешава ван земље у којој су лоциране једна или обје уговорне стране.	x-border SDF
cross-border trade пословање на међународном нивоу	Пословање између договорних страна лоцираних у разним земљама.	x-border
cross-border trade	Пословање које захтијева поравнање са иностранством.	SSS
cross-currency settlement risk ризик поравнања	Види: principal risk.	Red Book
cross-margining agreement	Договор између главних уговорних страна да разматрају позиције и колатерал у својим организацијама као портфолио за учесника који су чланови обје организације. Позиције које се воде на cross-marging рачунима зависне су од нижих колатеризованих захтјева, јер позиције које се воде код једне централне уговорне стране колатеризирају дио изложености односних позиција код друге централне уговорне стране. У случају неиспуњења уговорних обавеза од стране учесника чији рачун је cross-margined, једна главна уговорна страна може користити позиције и колатерал на cross-margined рачуну код друге главне уговорне стране да би се покрили губици.	SSS
cross-system settlement поравнање преко два система	Поравнање купопродаје које се извршава преко везе између два одвојена система преноса хартија од вриједности.	x-border SSS
cryptanalysis криптоанализа	Дио криптографије који се бави проучавањем и развојем метода по којима, без претходног знања тајног кључа, једноставни текст може се разумјети преко шифре.	EM-Sec
cryptographic algorithm криптографски алгоритам	Математичка функција коришћена у комбинацији са кључем који се односи на податке да се осигура тајност, интегритет података и/или аутентичност. То се такође зове «код».	EM-Sec
cryptography криптографија	Апликација математичке теорије у циљу да се развију технике и алгоритми који могу бити примјењени на податке да се осигура тајност, интегритет података и/или аутентичност.	EM-Sec EM-CPSS EM-ECB

CSD централни депозитар хартија од вриједности	Види: central securities depository.	
CSDA	Види: contractual settlement date accounting	
current exposure текући ризик	Губитак који би могао настати данас у вези са уговором или низом уговора ако уговорна страна не би извршила своје обавезе. Такође, познат под именом трошкови замјене, текући ризик је трошак који би настао ако би се замијенио дати уговор, уколико уговорна страна не би испунила обавезе у том тренутку. Види: potential future exposure.	OTC
custodian депозитар	Правно лице, често банка, које брине за хартија од вриједности и управља њима у име својих клијената; може да обезбиједи разне друге услуге, укључујући клиринг и поравнање, управљање готовином, девизама и посудбом хартија од вриједности.	x-border SDF SLT
costody чување имовине	Чување и управљање хартијама од вриједности и финансијским инструментима у име других особа.	DVP Red Book x-border Blue Book
custody-only link веза између два система поравнања хартија од вриједности	Веза између два система поравнања хартија од вриједности (SSSs) која омогућава трансакције хартија од вриједности садржане у SSS1; да би се поравнале, користи се SSS2 (радије него SSS1) кад су и купац и продавац учесници у SSS2. Ове везе (custody-only) не обезбеђују трансфер финансијских средстава између SSS1 и SSS2 и не могу се користити да поравнању трансакције између учесника у SSS1 и учесника у SSS2.	SDF
custody risk ризик чувања имовине	Ризик од губитка хартија од вриједности које су дате на чување, услед несолвентности, немарности или малверзација депозитара или његовог замјеника.	x-border ETDC OTC SLT SSS
customer клијент	Купац, продавац или власник хартија од вриједности и финансијских инструмената који не учествује директно у систему. Удио учесника у систему често укључује хартије од вриједности и финансијске инструменте чији су кориснички власници клијенти учесника.	DVP SDF
customer-to-customer transfer трансфер од клијента до клијента	Види: transferability	EM-ECB
daily processing дневна обрада	Комплетан циклус задатака обраде који треба да буде завршен у једном типичном пословном дану, почевши са процедурама на почетку дана и завршетком процедура на крају дана уз давање одговарајућих података.	Core Principles
daily settlement	Вршење поравнања на дан валидности свих плаћања	Core Principles

дневно поравнање	прихваћених за поравнање.	
data encryption standard (DES) стандард за дешифровање података	Симетричан криптографски алгоритам (ANSI, Standard) који се много користи, нарочито у финансијским пословима. Троструки DES се састоји од три радње извршене на низу података (шифровање, дешифровање, шифровање) користећи дупли DES кључ.	EM-Sec
daylight credit дневни кредит	Кредит који се односи на период од мање од једног пословног дана; у кредитном систему трансфера са поравнањем крајем дана, дневни кредит се прећутно продужава од стране корисника ако он прихвати и реагује на платни налог, чак и када он неће примити крајња финансијска средства до краја пословног дана. Постоји такође назив зајам који банка одобрава с роком враћања до истека истог радног дана, отворена девизна позиција банке, кредит у трајању једног дана.	DVP Red Book Blue Book <i>SDF</i>
day of value дан плаћања	Дан кад плаћање треба да буде приписано на рачун примаоца учесника у платном систему. Day of value за учесниковог клијента – примаоца (тј. дан на који учесник – прималац задужује клијента у своје књиге може и не мора да буде исти, што зависи о специфичним договорима или локалној пракси.	Core Principles
DVB	Види: delivery by value.	
dealer дилер	Компанија која улази у трансакције као уговорна страна на обје стране тржишта за један или више производа. <i>OTC</i> дилери деривата су првенствено велике међународне финансијске установе – углавном комерцијалне банке, али такође и компаније које се баве хартијама од вриједности, осигуравајуће компаније као и неке филијале, углавном нефинансијске фирме.	OTC
debit balance дуговни салдо	Види: net credit (or debit) position.	SDF
debit caps дуговни	Види: caps	Red Book Blue Book
debit card дуговна картица	Картица која омогућује да се куповина њеног власника директно наплати са његовог рачуна у установи гдје је уложен новац (може некад да буде комбинација са неком другом функцијом, нпр. функцијом готовинске или чековне картице).	Red Book Blue Book <i>EM-CPSS</i> Retail
debit transfer system дуговни систем трансфера	Систем трансфера финансијских средстава при чему налози за задужење направљени или одобрени од стране платиоца иду од (банке) примаоца до (банке) платиоца и као резултат имају задужење (debit) рачуна платиоца; нпр. систем базиран на чековима је типичан примјер дуговог трансфер система. Назив debit collection system је такође у употреби.	DVP Red Book Blue Book SLT
debt book-entry system систем књижења	Компјутеризовани систем за издавање и регистрацију дуговних хартија од вриједности у форми књижења. Види: book-entry system, share book-entry system.	Blue Book
default	Промашај да се изврши трансфер финансијских средстава или	Red Book

неиспуњење уговорних обавеза	хартија од вриједности по договореним условима не из техничких или привремених разлога, него обично као резултат банкрота. Неиспуњавање уговорних обавеза се обично разликује од «промашених трансакција» (failed transactions).	Blule Book SDF SLT
defaulter pays особа која не извршава обавезе плата	Договор око подјеле губитка при чему сваки учесник треба да обезбиди колатералом свако излагање ризику другог учесника, што има за посљедицу да губитке због неиспуњавања уговорних обавеза сноси страна која их је направила.	Core Principles
deferred net settlement system систем одгођеног поравнања	Систем којим се поравнавају обавезе или трансфер између уговорних страна на бази одгођеног времена поравнања.	ETDC
delayed debit card дебитна картица са одгођеним плаћањем	Картица издата од стране банке која показује да њен власник може да задужи свој рачун до дозвољеног лимита. Она му омогућава да обавља куповину, али не нуди продужени кредит; цијели износ насталог дуга треба да буде поравнат на крају договореног периода. Власнику картице обично се наплаћује годишња накнада.	Red Book Blue Book
deletion искључење из процеса поравнања	Механизам по којем се неки или сви трансфери према учеснику или од стране учесника који није испунио уговорне обавезе искључују из процеса поравнања. У схеми поравнања друге учесникове билатералне или мултилатералне позиције поравнања се прерачунавају. Види: unwinding.	Red Book Blue Book
delivery испорука	Коначни трансфер хартија од вриједности или финансијског инструмента.	DVP Red Book x-border Blue Book SDF
delivery by value испорука по вриједности	Механизам у неким системима поравнања за помоћ учеснику да посуди новац од другог учесника или да посуди новац другом учеснику уз колатерал. Овај систем ће изабрати или испоручити хартије од вриједности (на основу садашњих спецификација даваоца и примаоца) одговарајућој страни и договорити да се еквивалентна хартија од вриједности врати сљедећег пословног дана.	SLT
delivery versus delivery испорука на испоруку	Веза између два система трансфера хартија од вриједности која осигурава да се испорука изврши једино ако и друга страна то учини (vice versa).	SLT
delivery versus payment испорука уз плаћање	Веза између система трансфера хартија од вриједности и система трансфера финансијских средстава која обезбјеђује да се испорука изврши једино уколико се изврши и плаћање.	DVP x-border SDF ETDC
delivery-versus-payment system испорука уз платни систем	Механизам у систему поравнања размјена за вриједност који осигурава да се коначни трансфер активе изврши ако, и једино ако, се коначни трансфер друге активе или других актива изврши. Актива може да укључи новчана средства (као што су девизе), хартије од вриједности или друге финансијске	Red Book Blue Book

	инструменте. Види: exchange-for-value settlement system, final transfer.	
dematerialisation елиминација физичких сертификата или докумената	Елиминација физичких сертификата или докумената који потврђују право власништва над хартијама од вриједности тако да хартије од вриједности постоје само као рачуноводствени записи.	DVP Red Book Blue Book SDF
depository депозитар	Заступник са примарном улогом да евидентира хартије од вриједности или физичким или електронским путем и води евиденцију о власништву ових хартија од вриједности	Blue Book
depository institution депозитарна институција	Дефиниција дата «банци» у САД. Под Depository Deregulation and Monetary Control Act све депозитарне институције, укључујући комерцијалне банке, установе за штедњу и зајмове, удружене штедне банке и кредитне уније, овлашћене су да издају појединцима и непрофитним организацијама улоге по виђењу или орочене депозите.	EM-CPSS
depository receipt депозитарна потврда	Инструмент издат у једној земљи који успоставља право на хартије од вриједности које су чуване у другој земљи.	x-border SDF
derivative дериват	Финансијски уговор чија вриједност овиси о вриједности једне или више основних одговарајућих добара, стопе или индекса. У аналитичке сврхе сви дериватни уговори могу се подијелити по садржини на терминске уговоре, опције или комбинацију поменутог.	OTC
derived key изведен кључ	Криптографски кључ који се добија коришћењем аритметичке функције у комбинацији са универзалним кључем и јединственом идентификационом вриједности као што је серијски број картице.	EM-Sec
DES стандард шифровања података	Види: data encryption standard.	
digital signature дигитални потпис	Низ података створен криптографским методом који иде уз поруку да обезбиједи њену аутентичност као и да заштити примаоца од одбацивања од стране пошиљаоца.	EM-Sec
direct debit директно задужење платиоца	Раније одобрено задужење на банковном рачуну платиоца иницирано од стране примаоца.	Red Book Blue Book
direct holding system	Систем акција у власништву по којем бенефицијални власник хартија од вриједности 1. је представљен у службеном регистру издаваоца као законски власник (ако хартије од вриједности треба да буду овјерене онда се издају на име власника) или 2. или ако бенефицијални власник посједује хартије од вриједности оне су издате на носиоца. Од издаваоца акција, CSD учесника у CSD, и подносиоца захтјева треће стране захтијева се да признају права власника као и његов интерес за хартије од вриједности на основу података из регистра или података о власниковом посједовању хартија од вриједности.	SSS

direct market participant директни тржишни учесник	Брокер – дилер или берзански заступник који директно извршава налог.	SSS
direct participant директни учесник	Учесник у међубанкарском систему преноса финансијских средстава (IFTS) који је одговоран заступнику за поравнање (или свим другим директним учесницима) за поравнање својих властитих плаћања, клијентима и индиректним учесницима у чије име се то поравнава.	Blue Book
direct participant/member директни учесник/члан	Овај термин обично означава учеснике у систему трансфера финансијских средстава или хартија од вриједности који директно измењују налоге за трансфер са другим учесницима у систему. У неким системима директни учесници такође измењују налоге у име индиректних учесника. Овисно о систему, директни учесници могу или не морају бити учесници у поравнању. У ЕС контексту овај термин има специфично значење: односи се на учеснике у систему трансфера који су одговорни институцијама за поравнање (или свим другим учесницима) за поравнање њихових властитих плаћања, својим клијентима и индиректним учесницима у чије име врше поравнање. Види: indirect participant/member, participant/ member, settling participant/member.	Red Book
discharge ослобађање од законских обавеза	Ослобађање од законске обавезе уведене уговором или законом.	DVP Red Book Blue Book
dislosure објава података	Види: public disclosure	Core Principles
distributing institution установа која се бави дистрибуцијом	Установа која дистрибуира (као заступник) или продаје клијентима (као издавалац акција или осигуратељ) електронски новац	EM-ECB
domestic settlement поравнање у земљи	Поравнање које се врши у земљи у којој се налазе обје уговорне стране	x-border SDF
domestic trade домаћа трговина	Пословање између уговорних страна које се налазе у истој земљи	x-border SDF
draft мјеница	Писани налог једне стране (drawer) другој страни (drawee) да плате страни која је наведена у налогу (payee) или носиоцу одређену суму или на захтјев (мјеница по виђењу или с доспијећем на одређени датум – рочна мјеница. Види: bank draft, bill of exchange, cheque.	Red Book Blue Book
DVD испорука на испоруку	Види: delivery versus delivery.	
DVD schemes as defined by the G10	У моделу 1 налози за трансфер хартија од вриједности и финансијских средстава поравнавају се на трговачкој основи, а финални трансфер хартија од вриједности од продавача до купца (испорука) врши се у исто вријеме као финални трансфер финансијских средстава од купца до продавача (плаћање). У моделу 2, налози за трансфер хартија од вриједности	Blue Book

	поравнавају се на бруто основи са финалним трансфером хартија од вриједности од продавца до купца (испорука), што се дешава у циклусу обраде, али налози за трансфер финансијских средства поравнавају се на нето основи, са финалним трансфером финансијских средстава од купца до продавца (плаћање) који се дешава на крају циклуса обраде. У моделу 3 налози за трансфер хартија од вриједности и финансијских средстава поравнавају се на нето основи, са финалним трансфером и хартија од вриједности и финансијских средстава на крају циклуса обраде.	
early termination option опција раног прекида уговора	Одредба у уговору која дозвољава и једној и другој уговорној страни да прекину уговор прије истека рока као у случају након плаћања накнаде.	OTC
EDI електронска размјена података	Види: electronic data interchange	
EEPROM Подручје IC «чипа» коришћено за похрањивање докумената	Подаци из ове меморије могу се брисати електронским путем и поново писати под контролом оперативног система.	EM-Sec
EFTPOS	Види: point of sale	Red Book Blue Book
electronic data interchange електронска размјена података	Електронска размјена између комерцијалних ентитета (у неким случајевима између јавне администрације) стандардног формата, података који се односе на извјестан број категорија порука, као што су налози, фактуре, царински документи, дознака и плаћање. EDI поруке се шаљу преко мреже преноса јавних података или преко канала банкарског система. Свако кретање финансијских средстава које је иницирано од EDI одражава се у налозима за плаћање које иде преко банкарског система. EDI FACT, тијело УН, је установило стандарде за размјену електронских података.	Red Book Blue Book Retail
electronic money електронски новац	Вриједност похрањена електронским путем у уређају као што је «chip» картица или «hard drive» на персоналном компјутеру.	Retail
electronic purse електронска «новчана средства»	Унапријед плаћена картица са могућношћу додатног пуњења и многоструким сврхама, може се користити умјесто металног новца за мање куповине у малопродаји и за друге врсте плаћања. Види: multipurpose prepaid card.	Blue Book EM-CPSS EM-ECB
elektronic wallet електронски «новчаник»	Компјутерски уређај коришћен код неких система електронског новца који може да садржи IC картицу или у њега може бити убачена IC картица. Овај уређај може вршити више функција него IC картица.	EM-Sec
embedding уграђивање	Код производње IC картице процес помоћу којег се «chip» модул уграђује на пластичну подлогу (картица).	
encryption шифровање	Употреба криптографских алгоритама за шифровање јасних података из текста у «кодове» да би се спријечио недозвољен	EM-Sec

	приступ подацима.	EM-CPSS EM-ECB
end-of-day gross settlement systems системи укупног поравнања на крају пословног дана	Систем преноса финансијских средстава према којем се платни налози примају један по један од стране заступника поравнања током пословног дана и према којем се финално поравнање врши на крају дана на појединачној или укупној основи. Ова дефиниција се такође може примијенити на системе укупног поравнања у којима се поравнања врше у реалном времену, али остаје опозиво до краја дана.	Blue Book
endogenous default ендогена грешка	Грешка члана клириншке куће која проузрокује губитке у кући или на позицијама клијента коју је учинио члан те куће, а односи се на губитке изазване неким другим (ексогеним) изворима изван куће.	ETDC
end user крајњи корисник	Крајњи корисник често се бави само једном страном тржишта. Крајњи корисници укључују банке, осигуравајуће компаније, пензионе фондове, друге финансијске институције, нефинансијска удружења, владе, субјекте ван граница (нпр. Свјетска банка) и појединце са високом нето вриједношћу. Види: also dealer	OTC
EPROM IC «chip» подручје за похрањивање података	IC «chip» подручје за похрањивање података. EPROM подаци могу бити написани само једном и не могу бити брисани на селективној основи.	EM-Sec
equity swap размјена власничког (акционарског) удјела	Размјена која укључује размјену поврата на основу признатог акцијског индекса или специфициране корпе вриједности индивидуалних акција по фиксној или промјенљивој камати.	OTC SLT
event of default случај неиспуњавања уговорних обавеза	Случај предвиђен у уговору који представља неиспуњење уговорних обавеза. Опћенито речено, промашај плаћања или доставе на дан доспијећа, кршења уговора и несолвентност.	OTC SLT
exchange-for-value settlement system систем поравнања размјене за вриједност	Систем који укључује размјену добара као што су новац, девизе, хартије од вриједности или други финансијски инструменти, у сврху да се измире обавезе поравнања. Ови системи могу користити један или више система трансфера финансијских средстава да би се задовољиле створене обавезе плаћања. Веза између размјене добара и платних система може бити мануелна или електронска. Види: delivery-versus-payment system.	Red Book Blue Book
exchange member члан тржишта хартија од вриједности	Члан тржишта хартија од вриједности са извјесним привилегијама купопродаје. Овај члан не мора бити члан клириншке куће тржишта хартија од вриједности.	ETDC
exchange-traded derivative дериват на тржишту	Дериват који је наведен и којим се тргује на организованом тржишту. Тржиште деривата обично предвиђа стандаризоване уговоре и главне клириншке могућности за учеснике.	OTC
exit criteria мјерила за излаз	Мјерила за постојећег учесника платног система да престане с учешћем.	Core Principles
face-to-face payment	Плаћање извршено размјеном инструмената између платиоца и примаоца на истој физичкој локацији.	Red Book Blue Book EM-CPSS

		EM-ECB Retail
fail промашај	Промашај да се поравнају трансакције хартија од вриједности на уговорни датум поравнања углавном због техничких или привремених тешкоћа. Промашај се обично разликује од неиспуњења уговорних обавеза («default»). Постоји и назив: failed transaction.	SLT
failed transaction промашене трансакције (неизвршене)	Трансакције хартија од вриједности код којих се хартија од вриједности и и готовина не размјењују као што је договорено на дан поравнања, обично због техничких или привремених узрока.	DVP SDF
failed transaction промашене трансакције	Трансакције са хартија од вриједности које се не поравнавају на уговорни дан поравнања.	SSS
final (finality) коначни закључак	Неопозиво и безувјетно	Red Book Blue Book
finality risk коначни ризик (финални)	Ризик да ће привремени трансфер финансијских средстава бити укинут.	SDF
final settlement коначно (финално) поравнање	Поравнање које је неопозиво и безувјетно.	Red Book Blue Book
final settlement (финално) поравнање	Измирење обавезе трансфером финансијских средстава и трансфером хартија од вриједности, што је постало неопозиво и безувјетно.	SSS
final transfer коначно (финално) поравнање	Неопозив и безувјетан трансфер којим се постиже измирење обавезе да се изврши трансфер. Термини «испорука» и «плаћање» дефинисани су као финални трансфер. Види: professional transfer.	DVP Red Book Blue Book x-border SDF Retail
financial risk финансијски ризик	Термин покрива читав низ ризика који су настали при финансијским трансакцијама – и ликвидност и кредитне ризике. Види: credit risk/exposure, liquidity risk.	Core Principles
firewall компјутерска заштита	Систем базиран на хардверу и/или на софтверу, а користи се као веза између интернета и компјутерског система за праћење и филтрирање улазних и излазних комуникација.	EM-Sec
fleckless без грешке	Из њемачког језика «fleckelos», што значи без мрље, уређај (картица) или систем је «без мрље» кад може да обезбиди доказе да није био преуређиван.	EM-Sec
forced settlement присилно поравнање	Поравнање хартија од вриједности или финансијских средстава за које је дат налог или је извршено од треће стране.	SDF
foreign exchange settlement risk ризик поравнања девиза	Ризик да ће једна страна при трансакцијама девиза платити валуту коју прода, а неће примити валуту коју купи. Ово се такође зове ризик поравнања кад имовина извршена у једној	Blue Book

	валути није покривена истим износом обавеза у тој валути. Овај ризик се такође зове Herstatt ризик, иако ово није адекватан термин с обзиром на различите околности у којим се овај ризик остварује.	
forward contract термински уговор	Уговор који обавезује једну страну да купи, а другу да прода основну активу по одређеној цијени и одређеног датума у будућности.	ETDC OTC
forward rate agreement термински уговор о каматној стопи	Термински уговор о каматној стопи у којем стопа која се треба платити или примити у вези са специфичном обавезом за одређени период, са почетком у неком периоду у будућности, је одређена на основу уговора.	OTC
free-of-payment delivery бесплатна достава	Достава хартија од вриједности без одговарајућег плаћања.	SLT
front office	Економска јединица компаније као и друга мјеста одговорна за развој и управљање односима са уговорним странама. Види: back office.	OTC
FTS	Систем трансфера финансијских средстава. Види: funds transfer system.	
funds transfer system систем трансфера финансијских средстава	Формални договор, базиран на приватном уговору или писаном закону са мноштвом чланица, уобичајених правила и стандардизованих договора за пренос и поравнање новчаних обавеза које се појаве између чланова. Види: interbank funds transfer system.	Blue Book
fungibility хартија од вриједности у форми рачуноводственог записа	Концепт који означава метод држања хартија од вриједности код депозитара хартија од вриједности или неког другог финансијског посредника при чему се свако издање физичких хартија или хартија од вриједности у облику рачуноводствене хартије држи у посебним замјењивим фондовима. Ни један власник нема право на било коју физичку или нематеријалну хартију од вриједности у одређеном фонду, али има право на онај износ физичких и нематеријалних хартија од вриједности који стоји на рачуну код депозитара (CSD) или неког другог финансијског посредника.	Blue Book
futures contract термински уговор	Стандардни термински уговор којим се тргује на берзи.	ETDC
futures-style margining	Метод одређивања маргина за деривате по којем су позиције ревалоризоване (market to market) а текуће позиције се затварају кроз готовинска плаћања која покривају добитке или губитке по терминском уговору (variation margin). Маргина за терминске уговоре и опције може бити одређена на овај начин. Кад је маргина за опције одређена на овај начин као код терминских уговора, премија на опције постепено се исплаћује у току трајања опције (преко кумулативног плаћања) и потпуно исплаћене пошто је опција затворена. Види options-style margining.	ETDC
general collateral општи колатерал	Хартије од вриједности које задовољавају опште захтјеве зајмодавца готовине да осигура своју готовинску посудбу. Општи колатерал садржи хартије од вриједности које нису превише	SLT

тражене на тржишту; категорије општег колатерала обично се дефинишу од стране тржишних конвенција. Види: special collateral.

giro system жиро систем	Види: credit transfer system.	Red Book
global custodian глобални депозитар	Депозитар који снабдијева своје клијенте са услугама надзора хартија од вриједности којима се тргује или врши поравнање не само у земљи у којој је депозитар смјештен, него и у мноштву других земаља широм свијета.	x-border SDF SSS
gridlock промашај извршења трансакција	Ситуација која може настати у систему трансфера финансијских средстава или хартија од вриједности при чему промашај да се изврше неки налози за трансфер (због тога што неопходна финансијска средства или баланс хартија од вриједности нису на располагању) спречава да се изврши знатан број других налога од стране других учесника. Види: failed transaction, queuing, systemic risk.	Red Book Blue Book SDF
gross margining одређивање маргине за покривање бруто позиције	Систем margining у којем се тражи од клириншког члана да положи код клириншке куће довољно почетне маргине да покрије бруто позиције својих клијената. Види: net margining.	ETDC
gross settlement system систем бруто поравнања	Систем трансфера у којем се поравнање налога трансфера финансијских средстава или хартија од вриједности врши индивидуално (по налогу базе за давање налога).	x-border SDF
haircut разлика између тржишне вриједности хартија од вриједности и њихове колатералне вриједности	Разлика између тржишне вриједности хартија од вриједности и њихове колатералне вриједности. «Haircut» подузима зајмодавац финансијских средстава да би се заштитио од губитака насталих због пада тржишне вриједности хартија од вриједности уколико се појави потреба да се измири колатерал. Види: margin.	Red Book Blue Book SDF
hedge fund фонд за заштиту од губитака	Приватни инвестициони фонд, често финансиран туђим капиталом и ангажован у активним трговачким стратегијама (укључујући арбитражу). Фондови за заштиту обично су подвргнути ограниченом регулаторном надзору.	SLT
herstatt risk	Види: principal risk	Red Book
home banking кућно банкарство	Банкарске услуге које корисник финансијске институције може да користи путем телефона, телевизора, терминала или РС као телекомуникационе везе до компјутерског центра те институције.	Red Book Blue Book EM-CPSS Retail
hot list листа која служи за откривање и блокирање трансакције са сумњивим бројевима картица	У систему базираном на картици, листа коју држи трговински терминал или неки други уређај и односи се на сумњиве бројеве картице или низ сумњивих бројева картице. «Врућа листа» служи да открије и блокира било какву трансакцију са таквим картицама.	EM-Sec
hybrid system хибридни систем	Платни систем који комбинује карактеристике РТГС система и netting система.	Core Principles

IC card	Види: chip card	Red Book Blue Book EM-CPSS
IC (integrated circuit) card IC картица повезаног кружног пута	Пластична картица у коју су уграђени један или више повезаних кружних путева. Зове се «chip» картица	EM-Sec
ICSD интернационални депозитар централних хартија од вриједности	Види: International central securities depository.	
IFTS систем трансфера финансијских средстава између банака	Види: interbank funds transfer system.	
immobilisation имобилизација	Улагање верификованих хартија од вриједности и финансијских инструмената у централни депозитар за хартије од вриједности, да би се олакшали рачуноводствени трансфери.	DVP Red Book Blue Book SDF
immobilisation имобилизација	Улагање сертификата у физичком облику за хартије од вриједности и финансијске инструменте у централни депозитар хартија од вриједности тако да се слједећи трансфери могу вршити преко књиге евиденције, тј. путем задужења и одобравања на рачун власника у депозитару.	SSS
imprinter отисак	Механички уређај који репродукује име и број рачуна власника рачуна на папирнати продајни листић. Види: imprinter voucher.	Red Book Blue Book
imprinter voucher продајни листић са потписом корисника услуге	У трансакцијама са картицама, продајни листић који треба да потпише корисник услуге и на којој су утиснути његово име и број картице. Види: imprinter	Red Book Blue Book
indemnification компензација	Договор о надокнади штете или губитка. Депозитари некад нуде ову надокнаду зајмодавцима на разне начине.	SLT
indirect holding system индиректни систем чувања хартија од вриједности	Систем чувања хартија од вриједности по којем (1) је наименована особа представљена као законски власник хартија од вриједности на званичном регистру издаваоца, а бенефицијални власник (или посредник преко којег бенефицијални власник држи хартије од вриједности) представљен је као власник хартија од вриједности у књигама наименоване особе или (2) хартије од вриједности на доносиоца улажу се код посредника и он држи рачун који показује права и интерес бенефицијалног власника за ту хартију од вриједности. Права и интерес бенефицијалног власника за хартију од вриједности у индиректном систему чувања пребацују се преко рачуноводствених књига на књиге (у евиденцију) наименоване особе или одговарајућег посредника.	SSS
indirect market participant	Учесник на тржишту који користи посредника за извршење	SSS

индиректни тржишни учесник	трговине у његово име. Обично су институционални и клијенти у иностранству индиректни учесници тржишта. Види: indirect participant/member.	
indirect participant/member индиректни учесник/члан	Односи се на систем трансфера финансијских средстава или хартија од вриједности који има аранжман редослиједа. Индиректни учесници разликују се од директних учесника по томе што нису у стању да изврше неке активности система (нпр. инпут налога трансфера, поравнање) које врше директни учесници. Због тога индиректни учесници захтијевају да службе директних учесника изврше те активности у њихово име. У контексту ЕС овај термин се односи посебно на учеснике у систему трансфера који су одговорни само својим директним учесницима за поравнање инпута плаћања у том систему. Види: direct participant/ member, settling participant/member tiering arrangement.	Red Book
initial margin иницијална маргина	Готовина или колатерал који улаже клириншка кућа да осигура успјешно извршење обавеза (такође познато под називом јамство за извршење и оригинална маргина).	ETDC
Inpayment платни налог	Платни налог, послан скупа са документом за испоруку робе и/или услуга, који је припремљен од стране примаоца; платилац може платити или преко свог специфичног банковног рачуна или готовином именованом заступнику (банка или неко други).	Retail
integrity интегритет	Заштита против кривотворења или случајних преправки, укључујући и податак да ли јесте или није преправка извршена.	EM-Sec
interbank funds transfer system систем трансфера финансијских средстава између банака	Систем трансфера финансијских средстава према којем су већина (или сви) директни учесници финансијске установе, посебно банке и друге кредитне институције.	Red Book <i>Blue Book</i>
interchange fee надокнада за међусобне трансакције	Платива надокнада трансакције у контексту плаћања картицом једне финансијске установе другој, нпр. банка издаваоцу картице, у контексту плаћања картицом од стране власника картице примаоцу картице (трговац).	
interlinking повезивање	Унутар TARGET система, међусобно повезивање предвиђа уобичајене процедуре и инфраструктуру која дозвољава да платни налози прелазе из једног домаћег РТГС система до другог домаћег РТГС система. Види: TARGET.	Blue Book
internal settlement интерно поравнање	Поравнање које је извршено преко трансфера хартија од вриједности и финансијских средстава на евиденцију једног посредника. Интерно поравнање захтијева да обје уговорне стране држе своје хартије од вриједности и рачуне са финансијским средствима код истог посредника.	x-border SDF
international central securities depository интернационални централни депозитар хартија од вриједности	Централни депозитар хартија од вриједности који обрађује и поравнава међународне хартија од вриједности или трансакције са иностранством са домаћим хартијама од вриједности. Постоје два ICSD лоцирана у земљама ЕУ, Clearstream i Euroclear.	Blue Book

international central securities depository интернационални централни депозитар хартитја од вриједности	Централни депозитар хартитја од вриједности који поравнава трговину међународних хартитја од вриједности и различитих домаћих хартитја од вриједности обично преко директних или индиректних (преко локалних заступника) веза, са локалним CSD.	SSS
Internet	Инфраструктура отворене комуникације широм свијета која се састоји од међусобно повезаних компјутерских мрежа и омогућава приступ информација из далека као и размјену информација између компјутера.	EM-Sec EM-CPSS EM-ECB
interoperability операције између система	Ситуација у којој инструменти плаћања који припадају датој схеми могу бити коришћени у другим земљама и системима инсталираним по другим схемама. Операције између система захтијевају техничку подударност система, али могу имати ефекте само тамо гдје су закључени комерцијални уговори између тих схема (система).	EM-ECB
intraday credit дневни кредит	Види: daylight credit	Red Book Blue Book
intraday liquidity дневна ликвидност	Финансијска средства која су приступачна током пословног дана, обично да омогуће финансијским институцијама да изврше плаћање у редовном времену. Види: intraday credit.	Core Principles
irrevocable and unconditional transfer неопозиви и безусловни трансфер	Трансфер који не може бити опозван и увјетован од стране оног ко га врши.	Red Book Blue Book DVP SDF
irrevocable transfer неопозиви трансфер	Трансфер који не може бити опозван од стране оног ко га врши.	
ISO	Интернационална организација за стандардизацију: интернационално тијело чији су чланови тијела националних стандарда а које одобрава, развија и објављује интернационалне стандарде.	EM-Sec
issuer издаваатељ	У похрањеној вриједности или сличном електронском новчаном систему плаћеном унапријед, лице које прима уплату у замјену за вриједност укључену у систем и које је обавезно да плати или надокнади трансакције или баланс који му је презентираан.	EM-Sec EM-CPSS
issuer издавалац	Лице које је задужено за хартитја од вриједности или неки други финансијски инструмент. Нпр. правно лице или влада која је овлашћена да издаје или продаје хартитје од вриједности, или банка која одобрава акредитив. Термин издавалац некад се односи на финансијску институцију која даје кредитне или дуговне картице (debit cards).	Blue Book
issuing agent заступник издавалаца	Институција која ради у име издаваоца хартитја од вриједности на дистрибуцији хартитја од вриједности и реализацији добитака од тога у корист издаваоца.	SDF

issuing institution	Институција која прима финансијска средства у замјену за вриједност договорену у систему и, у принципу, обавезна је да плати или надокнади клијентове трансакције и неискоришћена финансијска средства која су јој презентована. То је обично институција која је ангажована на том послу.	EM-ECB
key кључ	Јединствена серија бројева коришћена у комбинацији са криптографским алгоритмом.	EM-Sec
key length број «бита»	Број «бита» који обухвата шифровани кључ.	EM-Sec
key management управљање кључем	Модел и дизајн животног циклуса кључа и однос између кључева који се користе у компјутерском систему за криптографске сврхе. Поред тога, кад се ради о систему који је у раду, овај термин се односи на процесе помоћу којих се криптографски кључеви коришћени у компјутерском систему стварају, похрањују и ажурирају.	EM-Sec
large-value funds transfer system систем трансфера финансијских средстава великих вриједности	Систем трансфера финансијских средстава по којем се трансфер финансијских средстава велике вриједности и великог приоритета врши међу учесницима у систему за њих саме или у име њихових клијената. Мада, по правилу, минимална вриједност није одређена за плаћање која врше, просјечан обим плаћања који пролази кроз такве системе је обично релативно висок. Трансфери финансијских средстава великих вриједности често су познати под називом системи трансфера финансијских средстава на велико.	EM-CPSS <i>Blue Book</i>
large-value payments плаћање великих вриједности	Плаћање, нарочито великих износа која се обично измењују између банака или између учесника на финансијском тржишту и обично захтијевају хитна и благовремена поравнања.	EM-CPSS <i>Blue Book</i>
L/C акредитив	Види: letter of credit.	
legal ownership право власништва утемељено на закону	Признавање законског права на власништво хартија од вриједности или финансијског инструмента. То је обично представљено као «право утемељено на закону» (legal title) и понекад се разликује од бенефицијалног власништва/интереса. Види: beneficial ownership/ interest, legal title.	SLT SDF
legal risk законски ризик	Ризик од губитка због неочекиваних примјена закона или прописа или због тога што уговор не може ступити на снагу.	x-border ETDC OTC SDF SLT
legal risk законски ризик	Ризик да ће једна страна претрпити губитак због тога што закони или прописи не подржавају правила система поравнања хартија од вриједности, извршење одговарајућих договора о поравнању, или права на својину и друге интересе који су садржани у систему поравнања. Законски ризик се, такође, јавља уколико примјена закона и правила није јасна.	SSS

legal title право утемељено на закону	Право признато или примјенљиво по закону или оно које је комплетно и савршено у погледу очигледног права на власништво и имовину, а што не мора садржавати бенефицијалну корист.	SLT
letter of credit акредитив	Обећање од стране банке или другог издаватеља трећој страни да ће извршити плаћања у име клијента у складу са специфичним условима. Често се користи да се учине финансијска средства доступним у страним земљама.	Red Book Blue Book
limit акредитив	Види: credit limit	Core Principles
limited-purpose prepaid card унапријед плаћена картица за ограничене сврхе	Унапријед плаћена картица која може бити коришћена за ограничен број тачно одређених намјена. Њена употреба често је ограничена на одређени број тачно одређених продајних мјеста на одређеној локацији (нпр. зграда, удружење и универзитет). У случају унапријед плаћених картица са једном намјеном, издавалац картице и давалац услуге може бити исти (нпр. картице коришћене за јавне телефоне). Види: prepaid card.	Blue Book EM-CPSS
liquidity risk ризик ликвидности	Ризик да уговорна страна (или учесник у систему поравнања) неће поравнати обавезу у пуној вриједности у вријеме доспијећа. Ризик ликвидности не укључује чињеницу да је уговорна страна или учесник несолвентан, пошто они могу бити у стању да поравнају тражене дуговне обавезе у неком неодређеном периоду касније.	Red Book Blue Book
load пренос	Радња трансфера електронског баланса од пошиљаоца до уређаја корисника.	EM-Sec
loading operator	Уређај одговоран да обезбједи техничку инфраструктуру за пренос трансакције.	EM-ECB
local agent локални депозитар	Депозитар који обезбјеђује услуге чувања хартија од вриједности којима се тргује и које се поравнавају у земљи у којој је депозитар смјештен да тргује са уговорним странама и врши поравнања посредника лоцираних у другим земљама (non-residents).	x-border SDF
local custodian локални депозитар	Депозитар који обезбјеђује услуге чувања хартија од вриједности којим се тргује и које се поравнавају у земљи у којој је депозитар лоциран. Види: global custodian.	SDF
long-form confirmation	Потврда која укључује главне законске одредбе из основног уговора. У случају када главни уговор није извршен између уговорних страна, некад се користи потврђивање које укључује, позивајући се на главни уговор, своје стандардне услове.	OTC
long position већа позиција	Услов по којем купац или власник хартија од вриједности посједује више хартија од вриједности него што је договорено да	SLT

се испоручи. Види: short sale.

loss-sharing agreement уговор о заједничком сношењу губитка	Уговор међу учесницима у клириншком систему или систему поравнања који се односи на подјелу губитака који су се појавили због неиспуњавања уговорних обавеза учесника у систему или самог система.	SDF <i>DVP</i>
loss-sharing pools фонд за подјелу губитака	Готовина, хартије од вриједности или друга добра која је учесник унапријед обезбиједио и која садрже систем осигурања да се обавезе које проистичу из уговора о подјели губитка могу задовољити.	SDF
loss-sharing rule уговор о подјели губитака	Уговор између учесника у систему трансфера или аранжманима клириншке куће који се односи на подјелу губитака који настају кад један или више учесника не испуне своје обавезе: договор прописује како ће се губитак подијелити међу укљученим странама у случају да се уговор активира. Користи се и назив loss sharing agreement (уговор о подјели губитака).	Red Book Blue Book
MAC	Шифра за овјеру поруке	EM-Sec
magnetic ink character recognition читање карактера (знакова) помоћу машине за електронску обраду	Техника која користи карактере које машина препознаје (MICR), помоћу које се документи (чекови, кредитни трансфери, директно задужење) могу читати помоћу машине за електронску обраду. Види: optical character recognition.	Red Book Blue Book
manufactured payment плаћање у еквиваленту	Еквивалентно плаћање које врши зајмопримац хартија од вриједности зајмодавцу умјесто актуелних дивиденди или другог прихода зарађеног на хартијама од вриједности (нето од било које примјенљиве таксе) који би зајмодавац примио да није посудио хартије од вриједности.	SLT
margin маргина	Овај термин има најмање два значења. На тржишту терминских уговора, маргина је добронамјеран депозит (новца, хартија од вриједности или других финансијских инструмената) који треба да осигура извршење (performance) по захтјевима клириншког система терминских уговора. На тржишту акција маргина је сума новца коју полаже клијент када посуђује новац од (брокера) посредника да купи акције. Новац положен код (брокера) посредника је разлика између куповне вриједности акција и колатералне вриједности акција. Види: haircut.	Red Book Blue Book <i>DVP</i>
margin маргина	Опћенито, овај термин се користи за колатерал коришћен да се обезбиједи обавеза, или реализована или потенцијална.	SSS
margin call позив за додатна средства на име колатерала	Захтјев за додатна финансијска средства или колатерал, након трансакције хартија од вриједности које су у функцији посудбе, ако тржишна вриједност основног колатерала падне испод одређеног нивоа, овисно о посуђеним средствима. Слично томе, ако вриједност основних колатералних средстава, након њихове реализације, надмаши договорену маргину, може се тражити поврат колатерала.	SLT
market risk тржишни ризик	Ризик од губитака на позицијама настаје због кретања тржишних цијена.	ETDC

market value тржишна вриједност	Трошак који би могао настати или добит која би се могла остварити ако би се заостали уговор третирао по текућим тржишним цијенама. Користи се и термин: replacement value.	OTC
marking to market	Пракса ревалоризације хартија од вриједности и финансијских инструмената користећи текуће тржишне цијене. У неким случајевима, неизвршења уговора о куповини или продаји хартија од вриједности маркирају се на тржишту, а од одговорне стране са још нереализованим губитком по основу уговора захтјева се да другој уговорној страни пребаца финансијска средства или хартије од вриједности у вриједности губитка.	DVP Red Book Blue Book SLT SDF
marking to market	Ревалоризација отворених позиција код финансијских инструмената по текућим тржишним цијенама и калкулација добити и губитака који су настали од посљедњег вредновања. Види: futures-style margining, options-style margining, variation margin.	ETDC OTC
mask маска (заштита)	Хардвер спецификација која одређује физичке и функционалне особине IC «chip»-а.	EM-Sec
master agreement главни уговор	Уговор који даје стандардне термине и услове примјенљиве за све или одређене подгрупе трансакција у који уговорне стране могу ући повремено, укључујући и термине и услове поравнања у случају затварања трансакција у циљу спречавања губитка.	OTC
master key	Криптографски кључ; често се користи да произведе друге криптографске кључеве.	EM-Sec
master master agreement	«Кишобран» уговор који предвиђа поравнање у случају затварања трансакција које су регулисане разним главним уговорима (master agreements). Нпр. тамо гдје стране користе одвојене главне уговоре да покрију разне типове OTC дериватних трансакција, стране могу ући у главни уговор у циљу смањења кредитног ризика.	OTC
matched book сравњење стања на рачуну	Портфолио потраживања и портфолио обавеза који имају исто вријеме доспијећа. Овај термин се најчешће односи на инструменте тржишта новца и на обавезе на тржишту новца. У вези са хартијама од вриједности укључује посудбу хартија од вриједности и поновно давање на посудбу истих хартија од вриједности у еквивалентном периоду у сврху узимања и давања на посудбу по фиксној каматној стопи. Насупрот овоме, неусклађена књига се односи на узимање и давање на посудбу исте хартије од вриједности са различитим доспијећем каматне стопе у краткорочном или дугорочном периоду.	SLT
matching усаглашавање	Процес упоређивања детаља трговине или поравнања који врше уговорне стране да би се сложиле са условима трансакција. Користи се и термин: comparision checking (провјера путем упоређивања).	SLT
memory card	Картица интегрираног кола (IC) која може само да похрањује информације.	SLT

MICR	Види: magnetic ink character recognition.	EM-Sec
Minimum standards of the lamfalussy report (Lamfalussy standards)	Шест минималних стандарда за дизајн и операције везане за име поравнања и системе у разним врстама валуте, са иностранством. 1. Системи поравнања требало би да имају чврсту законску основу базирану на судској надлежности. 2. Учесници у схемама поравнања требало би да разумеју какав је утицај поједине схеме на сваки финансијски ризик проузрокован процесом поравнања. 3. Мултилатерални системи поравнања требало би да имају јасно дефинисане процедуре за управљање кредитним ризиком и ризицима ликвидности што одређује одговарајуће одговорности од стране оног ко обезбеђује поравнање и од стране учесника. Ове процедуре треба, такође, да осигурају да све стране имају и подстицај и способности да управљају и контролишу ризик који носе и да су лимити стављени на максимални ниво кредитног ризика који може произвести сваки учесник. 4. Мултилатерални системи поравнања би требало, у најмању руку, бити способни да осигурају извршење дневног поравнања на вријеме у случају немогућности да изврше поравнање са учесником са највећом појединачном нето дебит позицијом. 5. Мултилатерални системи поравнања би требало да имају циљ и јавно дате критеријуме за праведан и отворен приступ. 6. Све схеме поравнања би требало да обезбеде операциону поузданост техничких система и расположивост помоћних средстава, што би омогућило да се задовоље захтјеви дневне обраде.	Blue Book
monetary aggregate	Сложена монетарна варијабла коришћена као мјера новчане масе (по неким тумачењима то је посредни циљ монетарне политике или индикатор монетарних услова) која обухвата промјенљиви низ ликвидних средстава, што зависи од саме дефиниције. Монетарни агрегати могу бити агрегати у ужем и ширем смислу. Агрегат М1 дефинисан је као агрегат у ужем смислу и укључује новац и депозите по виђењу.	EM-CPSS
money laundering прање новца	Покушај да се сакрије или прикрије власништво или извор добити од криминалних активности и да се integriше у легитимне финансијске системе на такав начин да се не разликују од добара стечених легитимним путем. Ово обично укључује конверзију добити базиране на готовини у новац смјештен на банковни рачун.	EM-CPSS EM-ECB
money order платни налог	Инструмент коришћен за дознаку новца наименованом примаоцу (обично га користе особе које немају чековни рачун у финансијској установи) да плати рачуне или да изврши трансфер новца другој особи или компанији. У вези са платним налогом постоје три стране: ремитент (пошиљалац), прималац и посредник (обично финансијска установа или пошта). Прималац може или уновчити свој платни налог или га оставити на рачуну.	Red Book Blue Book <i>Retail</i>
multifunctional cards вишенамјенска картица	Поред функције очувања похрањене вриједности, ова картица може да укључи и друге платне олакшице као што су функција дебитне или кредитне картице или олакшице неплаћања.	EM-ECB
multilateral credit limit мултилатерални кредитни	Види: credit limit.	Core Principles

ЛИМИТ

multilateral net settlement position мултилатерална позиција нето поравнања	Збир вриједности свих трансфера које је учесник у систему нето поравнања примио у току извјесног временског периода, минус вриједност трансфера које је извршио учесник према другим учесницима. Ако је збир позитиван, учесник је у мултилатералној нето кредитној позицији, ако је збир негативан, учесник је у мултилатералној нето дебитној позицији.	Red Book Blue Book
multilateral net settlement system системи мултилатералног нето поравнања	Систем поравнања у којем сваки учесник поравнања подмирује (обично путем појединачног плаћања или примања) позицију мултилатералног нето поравнања, што је резултат извршеног и примљеног трансфера путем тог система на његов властити рачун и у име његових клијената или учесника који нису укључени у поравнање за које систем ради. Види: direct participant, multilateral net settlement position, multilateral netting, settling participant/member.	Red Book Blue Book
multilateral netting мултилатерално поравнање	Договор између три или више страна да поравнају своје обавезе. Обавезе покривене тим договором могу проистацати из финансијских уговора, из трансфера или и једних и других. Мултилатерално поравнање платних обавеза обично се врши у контексту система мултилатералног нето поравнања. Види: bilateral netting, multilateral net settlement position, multilateral net settlement system.	Red Book Blue Book
multilateral netting мултилатерано поравнање	Поравнање на мултилатералној основи врши се на аритметички начин, сумирањем билатералних нето позиција сваког учесника са другим учесницима да се дође до мултилатералне нето позиције. Такво поравнање врши се преко централног процесора (нпр. клириншка кућа) који по закону може да представља купца у односу на продавца и продавца у односу на купца. Мултилатерална нето позиција представља билатералну нето позицију између сваког учесника и централног процесора. Види: netting.	OTC
multiple issuer scheme схема са више издавалаца	Схема по којој више институција (не само једна) дјелују као издаваоци.	EM-ECB
multipurpose prepaid card унапријед плаћена картица са вишеструком наменом	Унапријед плаћена картица која може бити коришћена на више мјеста која нуде разне врсте услуга и има потенцијалну могућност коришћења на националном и интернационалном нивоу, али некад може бити ограничена на одређено подручје. Види: electronic purse, prepaid card.	Blue Book EM-ECB
multipurpose prepaid card scheme схема унапријед плаћене картице са вишеструком наменом	Схема у коју су укључене најмање три стране: издавалац, власник картице и акцептант картице (гдје један акцептант већ постоји, могуће је да се други акцептанти, одређени према закону, придруже овој схеми).	EM-ECB
mutual offset system узајамни систем поравнања	Веза између клириншких кућа према којој позиције отворене на једној берзи могу бити пребачене на клириншку кућу друге берзе и обрнуто. Такође, позиције не морају бити пребачене.	ETDC
net credit (or debit)	Нето кредитна или дебитна позиција једног учесника у систему	DVP

position нето кредитна или дебитна (дуговна) позиција	поравнања је збир вриједности свих трансфера које је примио до одређеног времена минус вриједност трансфера које је послао. Ако је разлика позитивна учесник је у нето кредитној позицији, ако је разлика негативна, учесник је у нето дебитној позицији. Нето кредитна или дебитна позиција у вријеме поравнања зове се позиција нето поравнања. Ове нето позиције могу се рачунати на билатералној или мултилатералној основи.	Red Book Blue Book SDF
net debit cap	Види: caps, net credit (or debit) position.	Red Book Blue Book
net margining одређивање нето маргине	Систем одређивања маргине по којем се од члана клиринга захтијева да положи код клириншке куће довољан износ почетне маргине да покрије нето позиције својих клијената. Клијенти су, међутим, обично обавезни да уложи код члана клиринга почетну маргину да покрију своје властите позиције: Види: gross margining.	ETDC
net settlement нето поравнање	Поравнање извјесног броја обавеза или трансфера међу уговорним странама на нето бази. Види: netting.	DVP Red Book Blue Book SDF
net settlement system систем нето поравнања	Систем по којем се налози за трансфер поравнавају на нето основи. У неким системима прави се разлика између типова налога за трансфер и неки се поравнавају, као што су платни налози, на нето основи, а друге, као што су налози трансфера хартија од вриједности по налогу базе за давање инструкција.	x-border DVP
net settlement system систем нето поравнања	Систем трансфера финансијских средстава чије се операције поравања извршавају на билатералној или мултилатералној нето основи.	Blue Book Red Book
net settlement system систем нето поравнања	Систем поравнања по којем се коначно поравнање или трансфер инструкција на нето основи врши у једном или више одвојених раније одређених термина у току дана обраде.	SSS
netting поравнање	Договорено поравнање позиција или обавеза од стране партнера, који су укључени у посао, или учесника. Поравнање смањује велики број индивидуалних позиција или обавеза на мањи број обавеза или позиција. Поравнање се може појавити у више облика који могу имати промјенљив степен законске примјене у случају неиспуњења обавеза једне стране. Види: bilateral netting, multilateral netting, novation, position netting, substitution.	DVP Red Book Blue Book SDF
netting поравнање	Договорено поравнање узајамних обавеза партнера или учесника у систему, укључујући поравнање обавеза из тог посла, нпр. преко централног учесника, као и уговоре око поравнања хартија од вриједности или финансијских налога трансфера на нето основи.	SSS
netting by novation поравнање путем замјене уговора	Поравнање путем замјене уговора предвиђених за индивидуалне претходно уговорене обавезе (уговори на берзи) да буду измирене у вријеме њиховог потврђивања и замијењене новим обавезама које су дио јединственог уговора. Износи доспјели код измиренних обавеза уговора ће бити додати текућем балансу, што ће између себе ријешити стране у свакој валути, за сваки будући	Blue Book

	датум валуте.	
network money новац преко мреже	Електронски новац који се пребацује путем телекомуникационе мреже као што је интернет.	EM-ECB
nominee особа или тијело која ради у име особе која ју је наименовала	Особа или тијело наименовано од друге особе да ради у њено име. Овај термин се обично користи код трансакција хартија од вриједности да се добије регистрација и законско власништво над хартијама од вриједности.	DVP Red Book Blue Book SDF
non-bank financial institution	Финансијска установа која није банка по дефиницији (тј. финансијске установа али не оно што је кредитна институција у Европи или депозитар у УН).	EM-CPSS
non-cash clearing неготовински клиринг	Метод за клиринг терминских уговора по којем се позиције периодично утврђују а обавезе које из тога произилазе осигуравају се колатералом. Види: cash clearing.	ETDC
non-repudiability способност да се спријечи репудијација	Способност да се спријечи одрицање или репудијација од стране пошиљаоца или примаоца поруке о плаћању.	Core Principles
note-based system систем на бази електронских забиљешки	Електронски новчани систем по којем су електронски фондови представљени подацима (електронске забиљешке) који се на посебан начин идентификују помоћу серијског броја и повезани су са фиксном, непромјенљивом номиналном вриједности.	EM-Sec
novation замјена уговора	Задовољење и извршење постојећих уговорних обавеза њиховом замјеном новим обавезама (чији ефекат је нпр. да се замијени бруто платне обавезе са нето платним обавезама). Стране код нових обавеза могу бити исте као оне код постојећих обавеза или, у контексту неких аранжмана при клириншким кућама може бити замјена страна. Види: substitution.	Red Book Blue Book
obligation обавеза	Обавеза наметнута уговором или законом. Такође, користи да опише хартије од вриједности или неки други финансијски инструмент као што је обвезница или задужница, што садржи обавезу издаваоца да плати власнику.	DVP Red Book Blue Book SDF Retail
OCR Оптичко препознавање слова	Види: optical character recognition.	
off-balance sheet transactions трансакције изван билансе	Финансијске трансакције које нису дате у завршном рачуну финансијске институције која њима управља. Као примјер може послужити куповина или продаја финансијских средстава на терминском тржишту.	EM-CPSS
offline	У контексту платних система и система поравнања термин може да се односи на слање налога за трансфер од стране корисника користећи глас, писане или телефаксирание налоге који морају, сходно томе, бити убачени у систем обраде преноса. Овај термин може да се односи на похрањивање података помоћу преноса на помагала као што су магнетна трака или диск, тако да корисник	Red Book Blue Book Retail

	можда неће имати директни и тренутни приступ подацима. Види: online.	
offsetting поравнање	Види: netting.	Core Principles
omnibus account збирни рачун	Један рачун за помијешана финансијска средства или позиције више страна. Члан клиринга ће често држати збирни рачун у клириншкој кући за све клијенте члана клиринга. У овом случају, члан клиринга је одговоран за држање података рачуна за индивидуалне клијенте.	ETDC
omnibus customer account збирни рачун клијента	Рачун на којем се држе хартије од вриједности које посједује учесник у име свих (или најмање неколико) својих клијената.	SDF
one-way hash function једносмјерна «hash» функција	Математички алгоритам (hash algorithm) примјењен на поруку да се успостави број који је прикључен на поруку и користи се да потврди интегритет пренесених података. Резултат апликације «hash» функције на поруку зове се «hash» вриједност.	EM-Sec
onlend	Посудити хартије од вриједности од једне стране, а затим исте хартије од вриједности посудити другој страни.	SLT
online	У електронском новчаном систему показује да је успостављена директна конекција са централизованим компјутерским системом ради одобрења или основаности прије него што се изврши трансакција.	EM-Sec
online	У контексту система плаћања и поравнања, овај термин може да се односи на слање налога трансфера од стране корисника, електронским путем преко компјутер-компјутер међудјејства или преко електронских терминала који су аутоматски ушли у систем обраде трансфера. Овај термин се може односити и на похрањивање података од стране система обраде трансфера у компјутерску датотеку, с тим да корисник има директни приступ подацима (често у реалном времену) преко инпут/аутпут уређаја као што су терминали.	Red Book Blue Book EM-CPSS EM-ECB Retail
opening (or front) leg почетни дио	Први дио пара трансакција код истих хартија од вриједности, тј. трансакција позајмљивања хартија од вриједности, једна за ближи датум валуте, друга за датум валуте у даљој будућности. Види: closing or back leg	SLT
open market sales продаја на отвореном тржишту	Продаја утрживих хартија од вриједности која се одвија на секундарним тржиштима од стране централних банака да би се смањио износ банчних резерви (ликвидност) које банке имају.	EM-CPSS
open network отворена мрежа	Телекомуникацијска мрежа на коју је приступ неограничен.	EM-Sec EM-ECB Retail
open offer netting отворена понуда пребијања	Описује уговорна средства којима трећа страна, клириншка кућа, постаје страна у трансакцији договореној између два одвојена правна субјекта с циљем да, ако су договорили услове трансакције који задовољавају претходно договорене услове,	x-border Blue Book

	трећа страна се аутоматски и одмах укључи у ту трансакцију. Стварају се двије одвојене, једнаке и унакрсне уговорне обавезе између клириншке куће и једне уговорне стране, између клириншке куће и другог субјекта. Ако се испуне претходно договорени услови, ни у једној фази не постоји директна уговорна обавеза између два субјекта.	
open outcry trading трговање отвореном аукцијом	Трговање које се одвија унутар неке берзе без икаквих електронских посредовања. Види: screen-based trading.	ETDC
open transactions отворене трансакције	Отворене трансакције без одређеног датума доспијећа са могућношћу прекида трансакције или поновног одређивања њених услова или дневне замјене за колатерал.	SLT
operating system оперативни систем	Онај дио софтвера компјутерског система (укључујући чипове) који је уско везан за хардвер на којем се одвијају и који врши основне input/output операције, обрачуна управља меморијом итд.	EM-Sec
operational risk оперативни ризик	Ризик да ће недостаци у информационим системима или интерним контролама резултирати у неочекиваним губицима.	Red Book
operational risk оперативни ризик	Ризик људске грешке или кvara неке компоненте хардвера или комуникацијског система која је кључна за поравнање.	ETDC SLT
operational safe custody accounts оперативни рачуни чувања	Рачуни хартија од вриједности које води централна банка а на које кредитне институције могу положити хартије од вриједности за које сматрају да су погодне као подршка пословању централне банке. Хартије од вриједности које се држе на овим рачунима коначно се депонују код CSD под именом националне централне банке (НЦБ), тако да пребацивање на рачун чувања резултира трансфером између банчног рачуна и рачуна НЦБ код CSD. Хартије од вриједности депоноване код НЦБ углавном се дају у залог НЦБ као колатерал (који носи камату) за overnight и (бескаматни) интрадневни ломбардни зајам. Могу се, такође, користити за трансакције на отвореном тржишту (репос) на основу генералног овлашћења датог НЦБ за добијање хартија од вриједности	x-border Blue Book
optical character recognition оптичко препознавање карактера	Техника која користи специјално OCR машинско читавање карактера, помоћу које се документи (нпр.: чекови, кредитни трансфери, директна задужења) читавају за електронску обраду. Види: magnetic inck character recognition.	Red Book x-border Blue Book
optimization routine рутина оптимизације	Рутински процеси у платном систему да би се одредио редослед према којем се примају плаћања ради поравнања. Рутине оптимизирања се користе за побољшање система ликвидности и повећање ефикасности поравнања. Види: queing, scheduling.	Core Principles
option contract уговор о купопродаји акција по одређеној цијени	Уговор који купцу даје право, али не и обавезу да купи или прода положена средства до (или на) одређеног датума за одређену цијену. За ово право купац плаћа одређену премију.	OTC ETDC
options style margining	Метод уплаћивања своте покрића деривативних уговора у којима	ETDC

уплата своте покрића	су означене позиције за тржиште, а текућа изложеност ризику покривена је колатералом. Када је уговор о купопродаји акција покривен коришћењем овог система, купац акције плаћа пуну премију у моменту куповине и колатералом осигурава текућа излагања ризику, ако до њега дође. Види: futures-style margining.	
out-of-the-money без новца	Термин који се користи да се опише опцијски уговор који би произвео негативни прилив готовине за имаоца ако би се сада примјенио.	OTC
overight money новац остављен преко ноћи	Зајам са доспијећем од једног радног дана. Такође назван новац дан за дан. (day to day money).	Red Book x-border Blue Book
oversight надзор	Активност јавне политике углавном намјењене за унапређење сигурности и ефикасности плаћања и система поравнања и хартија од вриједности, а посебно да се смањи системски ризик.	SSS
oversight of payment system надзор система плаћања	Задатак централне банке је, прије свега, да промовише глатко функционисање платних система и заштити финансијски систем од могућег «домино ефекта» до којег може доћи кад један или више учесника у платном систему западну у кредитне проблеме или проблеме ликвидности. Надзор платних система усмјерен је више на дати систем (нпр. систем трансфера средстава) него на појединачне учеснике.	x-granica Blue Book
over the counter преко шалтера	Метод трговања који не укључује берзу. На тржиштима «преко шалтера», учесници тргују директно један са другим, уобичајено путем телефона или компјутерског линка.	ETDC <i>OTC</i> <i>SLT</i>
paperless credit transfers трансфери без папира	Кредитни трансфери који не укључују размјену папирних докумената између банака. На остале кредитне трансфере позива се као да су базирани на папирима.	Red Book x-border Blue Book Retail
participant/member учесник/члан	Страна која учествује у систему трансфера. Овај генерички термин односи се на институцију која је идентификована системом трансфера (нпр. по банчином идентификационом броју) и омогућава слање налога за плаћање директно на систем или који је директно везан правилима којима се регулише систем трансфера. Види: директни учесник/члан, индиректни учесник/члан.	Red Book x-border Blue Book SDF
paying agent агент плаћања	Институција која дјелује у име издаваоца, врши плаћање имаоцима хартија од вриједности (нпр. плаћање камата или главнице)	SDF
payment плаћање	Трасатов трансфер монетарног потраживања на страни која је прихватљива за трасанта. Карактеристично потраживање добија облик новчаница или салдо депозита код финансијске институције или централне банке.	Red Book Blue Book EM-CPSS EM-ECB
payment card company картична компанија	Компанија која посједује заштитне знакове картица (кредитних, дебитних или prepaid картица, а може такође осигурати низ маркетиншких или других услуга институцијама које издају	EM-ECB

	картице.	
payment instrument инструмент плаћања	Сваки инструмент који омогућава имаоцу/кориснику да трансферише средства.	EM-ECB
payment lag размак плаћања	Временски размак између иницирања налога за плаћање и његовог коначног поравнања.	Red Book x-border Blue Book
payment message поруке/инструкција плаћања	Налог или порука за трансфер средстава (у облику монетарног потраживања од неке уговорне стране) по налогу корисника. Налог се може односити или на потражни трансфер или на дуговни трансфер. Види: credit transfer, debit transfer system.	Core Principle
payment nettinga пребијање плаћања	Пребијање плаћања доспјелих на исти датум и у истој валути	OTC
payment order налог за плаћање	Налог или порука којом се тражи трансфер средстава (у форми новчаног потраживања) по налогу трасанта (примаоца износа). Налог се може односити било на потражни било на дуговни трансфер. Такође се назива инструкција за плаћање.	Red Book Blue Book Retail
pamyent system платни систем	Платни систем се састоји од сета инструмената, банкарских процедура и система међубанкарског трансфера средстава који осигуравају циркулацију новца.	Red Book Blue Book EM-CPSS EM-ECB Retail
payment versus payment плаћање против плаћања	Механизам у систему девизног поравнања који осигурава да дође до коначног трансфера једне валуте, ако, и само ако, се деси коначни трансфер друге валуте или валута.	Blue Book
PCMCIA card PCMCIA картица	Interface адаптер за контролу медијума за персонални компјутер, уређај који се причврсти на компјутер са спољне стране, а може вршити различите функције као што је похрањивање меморије и комуникацијски модем. PCMCIA картица може бити дизајнирана тако да осигурава извјестан ниво отпорности на неовлашћено вршење промјена.	EM-Sec
personal identification number лични идентификацијски број	Нумерички код који ималац картице треба назначити ради верификације идентитета. Код електронских трансакција, што се сматра еквивалентом за потпис.	Red Book Blue Book Retail
personalisation персонализација	Фаза процеса израде IC картице током које се информације о комитенту уносе на картицу.	EM-Sec
PIN	Види: personal identification number	
plaintext обичан текст	Подаци који нису шифрирани и стога се могу прочитати.	EM-Sec
Plain vanilla transactions обична ванилија	Најчешћи и опћенито најједноставнији тип деривативних трансакција. Обична ванилија је релативан концепт, и не постоји	OTC

трансакција	прецизна листа обичних ванилија трансакција. Трансакције које имају неуобичајене или мање уобичајене карактеристике често се називају егзотичним или структурним.	
Pledge залог	Давање имовине коју посједује једна страна (дужник/залагач) за осигурање извршења обавезе према другој (осигураној страни). Залог производи сигурносну камату (право задржавања – ретенције) на тако предату имовину. Види исто тако: security interest (заложна камата).	OTC SLT
point of sale тачка продаје	Овај термин се односи на коришћење платежних картица на малопродајној локацији (тачка продаје). Информација о плаћању прима се или ваучером или електронским терминалима који су у неким случајевима дизајнирани да преносе ове информације. Тамо гдје је то случај, аранжман се назива «електронски трансфер средстава на тачки продаје».	Red Book Blue Book Retail (EFTPOS).
POS	Види: point of sale	
position limit лимит позиције	Ограничење на број уговора или акције отворене камате на акционе уговоре које појединачни субјекти могу имати.	ETDC
position netting пребијање позиције	Поравнање инструкција у односу на обавезе између двије или више страна које нити испуњавају нити измирују оне првобитне појединачне обавезе. Исто тако, оно се помиње као поравнање плаћања када се ради о инструкцијама за плаћање и савјетодавно поравнање.	DVP Red Book <i>Blue Book</i> SDF
potential future потенцијално будуће излагање	Додатно излагање које би уговорна страна могла преузети у току трајања уговора или сета уговора изнад цијене текућег поновног пласмана уговора или сета уговора. Види: current exposure.	OTC
prefunding финансирање унапријед	Захтјев да средства буду расположива на рачунима код институције за поравнање прије него институције користе те рачуне да би измириле своје обавезе поравнања.	Core Principles
pre-matching process процес претходног спаривања	Процес поређења информације о трговини или поравнању између уговорних страна који се дешава прије других процедура слагања и поређења. Опћенито, претходно слагање не обавезује уговорне стране као слагање.	SDF
prepaid card унапријед плаћена картица	Картица на којој је похрањена вриједност, за коју је ималац платио издаваоцу унапријед. Види такође, electronic purse, limited-purpose prepaid card, multipurpose prepaid card stored value card (електронска торбица, унапријед плаћена картица са ограниченом сврхом, вишенамјенска унапријед плаћена картица, картица са похрањеном вриједношћу).	EM-CPSS
prepaid card acceptor акцептант унапријед плаћене картице	Страна која се слаже да испоручи робу или услуге за плаћање извршено са унапријед плаћеном картицом (prepaid card).	EM-ECB
prepaid cardholder ималац унапријед плаћене	Комитент који се доводи у везу са идентификацијом имаоца prepaid картице на картици или комитентом који посједује	EM-ECB

картице	картицу у случају анонимног картичног производа који се не односи ни на који рачун.	
pre-settlement risk (replacement cost risk) ризик предпостављања (трошковни ризик поновног пласирања)	Ризик да уговорна страна у преосталој и неизвршеној трансакцији која ће се завршити на неки будући датум пропусти да дјелује по уговору или споразуму током трајања трансакције. Резултирајуће излагање ризику је цијена замјене оригиналне трансакције по текућој тржишној цијени, а исто тако позната као трошак ризика замјене. Види исто тако: credit risk exposure (кредитни ризик/излагање).	OTC SSS
prime brokerage примарно посредништво (brokerage)	Одредба фирми (нпр. велике куће хартија од вриједности о кредиту, клирингу, позајмљивању хартија од вриједности и другим услугама, клијентима (hedgefunds/заштита од губитка средства).	SLT
principal (принципал)	Странка у трансакцији која дјелује у своје властито име. Дјелујући као принципал. Фирма купује/продаје (или даје/узима на зајам) са свог властитог рачуна за позицију и ризик за које очекује да ће направити профит. Институција зајмодавац, а која нуди комитентове хартије од вриједности на бази неоткривања, може се такође сматрати као институција која дјелује као принципал.	SLT
principal risk ризик принципала	Ризик да продавац обвезнице испоручује обвезницу, а не прими плаћање, или да купац обвезнице плати, а не прими испоруку. У овом случају, пуна вриједност главнице х-граница хартија од вриједности или трансферисаних средстава је ризична.	DVP SLT ETDC SDF
principal risk ризик главнице	Кредитни ризик да ће страна изгубити пуни износ који је укључен у трансакцију. У процесу поравнања овај термин је типично повезан са трансакцијом „замјена за вриједност“ кад нема размака између кончаног поравнања различитих дијелова трансакције (тј. одсуство испоруке према плаћању). Ризик принципала који произилази из поравнања девизне трансакције понекад се назива ризик <i>крос-валутног</i> поравнања или Herstatt ризик. Види такође: credit risk (кредитни ризик/излагање).	Red Book Blue Book
principal-to-principal relationship однос принципала према принципалу	Уговорни однос у којем обје стране дјелују у своје властито име и одговорне су за извршење сваке уговорне обавезе.	ETDC
privacy приватност	У контексту платног система, чињеница да се ниједна информација која би омогућила одређивање понашања не може прикупити без пристанка особе на коју се она односи.	EM-Sec EM-ECB
property interest камата на имовину	Генерички термин који се односи на ексклузивно право или интерес на посједовање, уживање и располагање одређеном имовином.	SLT
proprietary account власнички рачун	Рачун на којем учесник држи само оне хартије од вриједности које држи у своје властито име (насупротив оним хартијама од вриједности које држи у име свог комитента). Види такође: omnibus customer account, segregation. (омнибус рачун комитента, одвајање).	SDF

proprietary власничке позиције	Позиције које имају учесници у своје властито тиме (наспрот позицијама које се држе за клијенте).	ETDC position
proprietary trading власништво (трговање)	Трговање хартијама од вриједности или дериватима за рачун саме фирме радије него у име клијената.	
protocol протокол	Процедуре за међуразмјену електронских порука између уређаја комуникације	EM-Sec
provider	Оператор који успоставља услове хардвера и софтвера за вођење трансакција са електронским новцем, а да нужно није издавалац електронских новчаних јединица.	EM-ECB
provisional transfer привремени трансфер	Условни трансфер у којем једна или више страна задржава право по закону или споразуму да поништи трансфер.	DVP Red Book x-border Blue Book SDF
public disclosure јавно откривање	Учинити да информација буде јавно доступна, на примјер стављањем на интернет страницу или прављењем копија доступних јавности.	Core Principles
public key cryptography јавна тест криптографија	Види: асиметрична криптографија	EM-Sec
PVP	Види: плаћање насупрот плаћања	
queuing	Аранажман управљања ризиком којим налоге за трансфер задржава зачетник/испоручилац или систем док не буде довољно покрића на располагању на клириншком рачуну зачетника/испоручиоца налога или испод лимита одређених према платиоцу; у неким случајевима, покриће може укључивати некоришћене кредитне линије или расположиви колатерал. Види: такође caps.	Red Book Blue Book
RAM	Меморија приступа – насумице: подручје чипа промјењиве меморије који се користи за обрачунае и може похранити податке само када постоји напајање електричном енергијом.	EM-SEC
real-time реално вријеме	Обрада инструкција на индивидуалној основи онда кад су примљени а не некад касније.	DVP
real-time gross settlement бруто поравнање у реалном времену	Континуирано (стварно вријеме) поравнање трансфера средстава или хартија од вриједности појединачно, налог по налог (без умрежавања).	ETDC SLT
real-time risk management управљање ризиком у реалном времену	Процес који дозвољава ризик који иде са плаћањима између учесника у платном систему којим треба управљати одмах и континуирано.	Core Principles
real-time transmission processing or settlement	Слање, обрада или поравнање средстава или инструкција о трансферу хартија од вриједности на појединачној основици у	Red Book Blue Book

преношење, обрада или поравнање у реалном времену	вријеме када је иницирано.	
rebate попуст	Каматна стопа коју давалац хартија од вриједности на зајам плаћа зајмопримцу на готовински колатерал. Ово ће, нормално, бити испод стопе како би одржавала накнаду за посудбу.	SLT
recall опозив	Захтјев зајмодавца хартија од вриједности за поврат хартија од вриједности од зајмопримаоца којем су дати на зајам на бази отворене трансакције.	SLT
receiver finality примаочева коначност	Прије аналитички термин него оперативни или правни да би се описала тачка када настаје безусловна обавеза учесника у систему трансфера да учини средства расположивим комитенту, кориснику на датум валуте. Види: final settlement	Red Book Blue Book
remote access to a CSD даљински приступ CSD-у	Могућност да систем поравнања хартија од вриједности (SSS) у једној држави «домовини» постане директним учесником у CSD-у успостављеном у другој држави («држава домаћин») и да у ту сврху има рачун хартија од вриједности на своје име код CSD у држави домаћину. Види такође: security system settlement - систем поравнања хартија од вриједности.	Blue Book
remote access to IFTS даљински приступи IFTS-у	Могућност да кредитна институција основана у једној држави («домаћа држава») постане директним учесником у међубанкарском систему трансфера средстава (IFTS) основаном у другој држави («држава домаћин»), и да има, за ту сврху, рачун поравнања на своје властито име код централне банке у држави домаћину, ако је потребно, без оснивања филијале у држави домаћину.	Blue Book
remote participant учесник са даљине	Учесник у систему трансфера који нити има своје главно сједиште нити икакву филијалу лоцирану у држави у којој је базиран систем трансфера.	Red Book Blue Book
remote payment плаћање са даљине	Плаћање које се врши путем слања налога за плаћање или инструкција за плаћање (нпр. поштом). Насупрот плаћању лицем у лице.	Red Book Blue Book EM-ECB Retail
replacement cost risk ризик трошка замјене	Ризик који уговорна страна у трансакцији која је преостала да се изврши на неки будући датум пропусти да изврши на датум поравнања. Овај пропуст може оставити солвентну страну са необезбјеђеном (unhedged) позицијом или отвореном тржишном позицијом или оспорити солвентној страни нереализирани добитак на позицији. Излагање ризику које настаје као резултат тога је трошак замјене по текућим тржишним цијенама, првобитне трансакције. Такође се назива тржишни ризик, ризик цијене. Види: credit risk/exposure.	DVP Red Book x-border Blue Book SDF ETDC
repo репо	Види: repurchase agreement	
repo rate	Поврат зарађен на репо трансакцији изражен као каматна стопа	SLT

репо стопа	на готовинску страну трансакције.	
repricing/reevaluation поновно одређивање цијене/ревалоризација	Чин обиљежавања цијене на тржишту.	SLT
repudation непризнавање	Порицање једне стране у трансакцији да учествује у свим или дијелу те трансакције или спајање комуникације.	EM-Sec
repurchase agreement споразум о поновној куповини	Уговор да се продају или накнадно поново купе хартије од вриједности на одређени датум и по одређеној цијени. Такође познато као RP SLT или споразум о поновној куповини.	x-border SLT
reservable deposits резервисани депозити	Банкарски депозити који подлијежу обавезним резервама	EM-CPSS
reserve requirement обавезна резерва	Обавеза банака да држе салдо (банчине резерве) у централној банци за одређене типове обавеза (у неким случајевима готовина у трезору се може сматрати као ова обавеза)	EM-CPSS
respondent	Види: кореспондентско банкарство	Red Book
retailer card малопродајна картица	Картица коју издаје небанкарска институција да би се користила у одређеним радњама. Имаоцу картице обично се одобрава кредитна линија.	Red Book Blue Book
retail funds transfer system систем трансфера средстава од малопродаје	Систем трансфера средстава од малопродаје који управља великим обимом плаћања релативно ниске вриједности у формама попут чека, потражних трансфера, директних задужења, трансакција MT и EFTPOS.	Red Book Blue Book EM-CPSS Retail
retail payments малопродајна плаћања	Овај термин описује сва плаћања која нису укључена у дефиницију плаћање или плаћања велике вриједности. Малопродајна плаћања су углавном потрошачка плаћања релативно мале вриједности и хитности.	Blue Book EM-CPSS EM-ECB
retail transactions малопродајне трансакције	Види: retail payments	EM-CPSS
reuse of collateral (rehypotecation) поновна употреба колатерала (рехипотека)	Залагање или трансферисање једне стране другој страни колатерала који је заложен или трансферисан њој. Термин рехипотека се опћенито користи код позивања на заложни колатерал.	OTC
reverse engineering обрнути (реверзни) инжињеринг	Процес анализирања софтверске шифре да би се утврдило како софтвер ради.	EM-Sec
reverse repo обрнути (реверзни) репо	Уговор са супротном страном да се купи и накнадно поново прода хартија од вриједности на одређени датум и по одређеној цијени, слика репоа у огледалу.	STL
revocable transfer опозиви трансфер	Трансфер који систем оператор или учесник у систему може опозвати.	SSS

risk factor фактор ризика	Варијабилна која утиче на вриједност финансијских инструмената или целокупни портфолио. Најчешћи фактори тржишног ризика су каматне стопе, девизни курсеви, цијена улога и цијена робе.	OTC
risk management test	Тест који се проводи на плаћањима која су послата у платни систем да би се утврдило да ли ће обрада одређеног плаћања проузроковати већи ризик за систем или учеснике него што је допуштено по правилима система.	Core Principles
rolling settlement ролинг поравнање	Ситуација у којој се поравнања трансакција са хартија од вриједности дешавају сваки дан, поравнања појединачних трансакција дешавају се дати број дана након што је закључен. Ово је супротно ситуацији у којој се поравнање дешава само у одређене дане – на примјер, једанпут седмично или једанпут мјесечно – а поравнање појединачних трансакција дешава се на слиједеће поравнање (или понекад слиједећи, али један дан поравнања) након дана на који је посао закључен.	SLT SDF
rolling settlement ролинг поравнање	Процедура у којој се поравнање дешава у датом броју радних дана после датума трговања. Ово је супротно процедурама периодичног обрачуна у којима се поравнање промета дешава само на одређени дан, на примјер, одређеног дана у седмици или мјесецу, за сав промет који се десио унутар тог обрачунског периода.	SSSS
ROM	Меморија само за читање (read-only); типично подручје оперативни систем и могуће дијелове апликације.	EM-Sec
RSA	Rivest, Shamir, Adleman: уобичајено коришћени аритметички криптографски алгоритам	EM-Sec
RTGS	Види: real-time gross settlement	
SAM	Модул сигурносне апликације: компјутерска компонента која је карактеристично интегрисана у терминал ради отпорности на неовлашћено вршење промјена.	EM-Sec
same day funds средства од истог дана	Новчани салдо који прималац има право трансферисати или повући са рачуна на дан пријема.	DVP Red Book x-border Blue Book SDF
scattering распршивање	Процес мијешања IC чип компоненти тако да се не могу лако анализирати.	EM-Sec
scheduling распоређивање	Техника да се управља редослијед плаћања одређивањем редослѐда која плаћања ће бити прихваћена за поравнање. Види: optimisation routine, queuing.	Core Principles
screen-based trading трговање на бази екрана	Трговање које се проводи преко мреже електронских терминала. Види: трговање отвореним извикивањем.	ETDC
secret key cryptography тајни криптографски кључ	Види: symmetric cryptography	EM-Sec

secured party обезбјеђена страна	Страна која има колатерал који осигурава своја потраживања од дужника.	OTC
securities borrowing and lending programme програма узимања и давања хартија од вриједности на зајам	Могућност којом се даје зајам хартија од вриједности да би се омогућило правовремено извршење обавеза поравнања.	SDF
securities depository депозитар хартија од вриједности	Види: централно мјесто похрањивања хартија од вриједности.	Red Book Blue Book SDF
securities-driven securities lending transactions хартија од вриједности трансакције вучених хартија од вриједности датих на зајам	Трансакције чија мотивација лежи у узимању/давању на зајам одређених хартија од вриједности путем репо или зајма хартија од вриједности Види: cash-driven securities lending transactions.	SLT
securities loan зајам хартија од вриједности	Зајам хартија од вриједности са или без колатерала, да би се омогућило правовремено испуњење обавеза поравнања.	x-border
securities settlement system систем поравнања хартија од вриједности	Систем који дозвољава трансфер хартија од вриједности: било без плаћања (бесплатна испорука), на примјер у случају залога, било уз плаћање. Поравнање се дешава на рачуну хартија од вриједности које се чувају код CSD (и код приватних CSD-а и код државне централне банке која дјелује као CSD) или код централне банке (оперативни рачуни чувања). У овом другом случају централна банка дјелује као посредни чувар хартија од вриједности. Коначни чувар је нормално CSD. Поравнање готовине се дешава у систему трансфера међубанкарских средстава (IFTS), преко агента за поравнање.	Blue Book
securities settlement system систем поравнања хартија од вриједности	Пуни сет институционалних аранжмана за конфирмацију, одобрење и поравнање трговања хартија од вриједности и чување хартија од вриједности	SSS
security interest заложна камата	Облик камате на имовину која осигурава да се имовина може продати због неиспуњења да би се испунила обавеза коју покрива заложна камата.	OTC SLT
segregation одвајање	Метод заштите клијентових средстава и позиција чувањем и вођењем рачуноводства за њих одвојено од оних које воде фирма или брокер.	ETDC
seigniorage сениоража	У историјском контексту, термин сениоража се користио код позивања на акцију, накнаду или порез који су властелин (senignor) или суверен (sovereign) узимали да би покрили трошкове ковања новца и за пофит. Са увођењем папирног новца, могао се остварити велики профити јер	EM-CPSS EM-ECB

	израда новчаница кошта мање од њихове номиналне вриједности. Када централне банке постану монополистички добављачи новчаница, сениоражу почињу одражавати у профитима које они остварују и на крају њихов главни или једини акционар, влада. Сениораж се може процијенити множењем преосталих банкнота и кованица (пасива централне банке која не носи камату) дугорочном каматном стопом на владине хартије од вриједности (пуномоћ за поврат на средства централне банке).	
self-collateralising самоколateralизација	Аранжман којим се хартије од вриједности које се трансферишу могу користити као колатерал да се осигурају ризици у процесу трансфера.	SDF
sell-buybacks (or buy-sellbacks) продаја – поновна куповина (или куповина поновна продаја)	Трансакције које имају исти економски ефекат и наміјеру као споразум о поновној куповини и који се састоји од двије појединачне симултане куповне и продајне трансакције за различите датуме валуте – један за тренутно поравнање и други за будуће поравнање. Типично, продаја – поновна куповина не узима у обзир маркирање на тржишту и маржу на захтјев (margin calls).	SLT
sender finality коначност пошиљаоца	Прије аналитички него оперативни или правни термин који се користи да се опише моменат када се појављује безусловна обавеза од стране иницирајућег учесника у систему трансфера средстава да би се урадило коначно плаћање учеснику – примаоцу на датум валуте. Види такође, final settlement (коначно поравнање).	Red Book Blue Book
sequence number редни број	Број који се редосљедом приписује поруци и прилаже јој се да би се спријечило дуплицирање или губитак поруке.	EM-Sec
server	Компјутер који осигурава услуге преко мреже другим компјутерима.	EM-Sec
session key кључ сесије	Криптографски кључ који се користи ограничено вријеме као што је појединачна комуникацијска сесија или трансакција, а потом се уништи.	EM-Sec
set off пребијање	Метод поништавања или пребијања реципрочних обавеза и потраживања (или исплата реципрочних обавеза до износа мањих обавеза). Пребијање може функционисати по сили закона или у складу са уговором.	OTC
settlement поравнање	Чин којим се извршава обавеза везано за трансфер средстава или хартија од вриједности између двије или више страна. Види такође: final settlement, gross settlement, net settlement, net settlement system.	Red Book EM-CPSS Blue Book EM-ECB Retail
settlement поравнање	Довршење трансакције када продавац трансферише хартије од вриједности или финансијске инструменте купцу, а купац трансферише новац продавцу. Поравнање може бити коначно или привремено.	DVP x-border SDF
settlement agent агент поравнања	Институција која управља процесом поравнања (нпр. одређивање позиција поравнања, мониторинг размјене плаћања итд.) за	Red Book Blue Book

	системе трансфера или друге аранжмане који захтјевају поравнање. Види такође: cash settlement agent, multilateral net settlement system, settlement, settlement institution (агент готовинског поравнања), коначно поравнање, мултилатерални систем нето поравнања, поравнање, институција поравнања.	
settlement asset средство поравнања	Средство које се користи за измирење обавеза поравнања као што је специфицирано правилима, прописима или уобичајеном праксом за платни систем.	Core Principles
settlement bank банка поравнања	Или централна банка или приватна банка која се корисити за извршење плаћања.	ETDC
settlement bank банка поравнања	Субјект који има рачуне код агента за поравнање да би се измириле обавезе плаћања које произилазе из трансфера хартија од вриједности како у своје име тако и за учеснике са других тржишта.	SSS
settlement date датум поравнања	Датум на који се стране у трансакцији са хартија од вриједности договоре да се деси поравнање. Намјеравани датум се назива понекад уговорни датум поравнања.	x-border SDF
settlement finality коначност поравнања	Види: final settlement	Red Book Blue Book
settlement institution институција поравнања	Институције преко чијих књига се одвијају трансфери између учесника да би се постигло поравнање унутар система поравнања. Види: bilateral net settlement system multilateral net settlement system, settlement agent, settling participant/member.	Red Book Blue Book
settlement interval интервал поравнања	Количина времена које протекне између датума трговања (Т) и датума поравнања (С). Типично мјерено у односу на датум трговања. Нпр. ако протекну три дана, интервал поравнања је Т+3.	x-border SLT SDF
settlement lag размак поравнања	У процесу размјене за вриједност, временски размак између ступања у трговање/цјенкање и исплате коначном размјеном финансијских средстава за плаћање. Види: payment lag	Red Book Blue Book
settlement obligation обавеза поравнања	Износ доспио од финансијске институције другим финансијским институцијама као резултат извршења плаћања.	Core Principles
settlement risk ризик поравнања	Општи термин који се користи да се означи ризик да се поравнање у систему трансфера неће десити како се очекивало. Овај ризик може укључивати и кредитни и ликвидни ризик.	Red Book Blue Book SDF Retail
settlement system систем поравнања	Систем који се користи да се омогући поравнање трансфера средстава или финансијских инструмената.	Blue Book EM-CPSS EM-ECB
settling participant/member учесник/члан поравнања	У неким државама учесник поравнања у систему трансфера средстава или хартија од вриједности испоручује и прима средства или хартије од вриједности за друге учеснике или од	Red Book

	других учесника поравнања преко једног или више рачуна у институцији поравнања у сврху трансфера поравнања средстава или хартија од вриједности за систем. Други учесници траже услуге учесника поравнања да би поравнали своје позиције. У ЕС директни учесници су, према дефиницији, такође учесници поравнања. Види: direct participant/member, tiering arrangement.	
share book-entry system систем књижења акција	Компјутеризовани систем за издавање и регистрацију улагачких хартија од вриједности у форми књижења. Види такође: book-entry system, debt book-entry system. (систем књижења, систем дуговорног књижења).	Blue Book
short sale кратка продаја	Продаја хартија од вриједности које продавац не посједује и стога морају бити покривене временом испоруке; техника која се користи (1) да се искористи предвиђени пад у цијени и (2) да се заштити профит дугој позицији. Такође, названа кратка позиција.	SLT
single-purpose prepaid card унапријед плаћена картица за једну сврху	Картица похрањене вриједности за коју су издавалац картице и трговац (акцептант картице) идентични, представљајући на тај начин унапријед плаћања за одређену робу и услуге које даје издавалац. Види: prepaid card	EM-ECB
smart card смарт картица	Картица са интегралним колом са микропроцесором која може да врши обрачунае.	EM-Sec EM-CPSS EM-ECB
software-based products производи базирани на софтверу	Електронски новчани производи који употребљавају специјализовани софтвер на персоналном рачунару и који се могу уобичајено користити за трансферисање електронских вриједности преко телекомуникацијских мрежа као што је интернет.	EM-ECB
special collateral специјални колатерал	Хартије од вриједности за којима је на тржишту, из било којег разлога, веома велика потражња од стране зајмопримца. Репо стопе за ове специфичне хартије од вриједности теже да буду веће од преовлађујућих репо стопа за општи колатерал. Такође, познате су као «специјалне». Види: general collateral.	SLT
SSS	Види: securities settlement system (систем поравнања хартија од вриједности)	
stakeholder	У платном систему, stakeholder су оне стране на чије интересе утиче функционисање система.	Core Principles
stamp duty таксе плаћене у таксеним маркама	Порез у облику цијене таксених марки које се требају залијепити на правне документе као што су сертификати, потврде и слично.	SLT
standing order стални налог	Комитентова инструкција својој банци да изврши редовно плаћање фиксног износа наменованом кредиту.	Red Book Blue Book Retail
sterilisation стерилизација	Употреба операција од стране централне банке (као што је продаја на отвореном тржишту) да би се смањиле банчине	EM-CPSS

	резерве (ликвидност) које је она створила путем неких финансијских трансакција као што је куповина стране валуте.	
stored value card картица са похрањеном вриједности	Унапријед плаћена картица на којој се евиденција средстава може и повећати и смањити. Назива се такође и електронски новчаник.	EM-Sec EM-CPSS
straight through processing директна обрада	Узимање података о трговини директно са система front-end трговања и потпуно аутоматизована обрада конфирмација и инструкција поравнање без потребе за поновно одређивање кључа или реформатирање података.	OTC
straight through processing потпуна обрада	Довршење процеса предпоровнања и поравнања заснованог на подацима продаје који се заједно уносе само једанпут у аутоматски систем.	SSS
stress testing тестирање на стрес	Процјена кредитне и ликвидне изложености која би резултирала из реализације екстремне цијене и посредно изражених несталности сценарија.	ETDC
subcustodian подчувар	Један чувар (нпр. глобални чувар) има своје хартије од вриједности преко другог чувара (на примјер локалног чувара), овај други је познат као подчувар.	SDF
substitution замјена	Замјена једне стране другом у односу на обавезу. У контексту пребијања и поравнања, термин се односи на процес допуњавања уговора између двије стране тако да се трећа страна поставља као супротна страна према свакој од двије стране и првобитни уговор између те двије стране се испуњава и извршава. Види: novation.	Red Book Blue Book
substitution замјена	Опозивање хартија од вриједности које је зајмопримац посудио замјењујући их другим хартијама од вриједности еквивалентне тржишне вриједности у току трајања те позајмице.	SLT
supervision of financial institutions супервизија финансијских институција	Придржавање процјена од стране финансијских институција и провођење закона, прописа или других правила који су намијењени да се осигура да оне послују на сигуран и здрав начин и да имају довољно капитала и резерви да поднесу ризике који проистичу из њиховог пословања.	Core Principles
surcharge fee додатне накнаде	Трансакцијска накнада коју одређује власник АТМ-а и коју ималац картице плаћа директно АТМ власнику за трошак ширења и одржавања АТМ.	Retail
survivors pay плаћање оних који су опстали	Аранжмани о подјели губитка који у случају немогућности учесника да поравна, захтијева да губитке носе учесници који су опстали у складу са претходно одређеном формулом.	Core Principles
swap	Аранжман за размјену плаћања између двије уговорне стране у неком моменту у будућности и према одређеној формули.	OTC
SWIFT	Друштво за свјетску међубанкарску финансијску телекомуникацију: Здружена организација коју су створиле и посједују банке које функционишу на мрежи која омогућава	Red Book Blue Book

	размјену плаћања и других финансијских порука између финансијских институција (укључујући брокерске дилере и компаније хартија од вриједности) широм свијета. SWIFT порука о плаћању је инструкција за пренос средстава, размјена средстава (поравнање) касније се дешава преко платног система или кроз банкарске кореспонентске односе.	
switch fee накнада за укључење	Трансакцијска провизија коју је установила мрежна организација, а плаћа је институција која издаје картицу организацији за трошак усмјеравања информација о трансакцији.	Retail
symmetric cryptography симетрична криптографија	Сет криптографских техника у којима уређаји дијеле исти тајни кључ у комбинацији са алгоритмима. За шифровање, користи се исти кључ за шифровање и дешифровање, а алгоритам дешифровање је опречна функција алгоритму шифровања.	EM-Sec
symmetrically important payment system симетрички важан систем плаћања	Платни систем је системски важан када би, уколико је систем био недовољно заштићен од ризика, прекид у њему могао покренути или даље ланчано пренијети прекид међу корисницима или системске прекиде у много шире финансијско подручје.	Core Principles
systemic disription системски прекид	Догађаји чији је утицај потенцијална пријетња стабилности финансијског система, преношењем са једне финансијске институције на другу и преко платног система. Види: systemic risk.	Core Principles
systemic risk системски ризик	Ризик да ће пропуст испуњења обавеза, које се од њега траже, једног од учесника у систему трансфера или уопштено на финансијским тржиштима, проузроковати да остали учесници или финансијске институције не буду у могућности испунити своје обавезе (укључујући поравнање обавеза у систему трансфера) о доспијећу. Тај пропуст може проузрочити значајану ликвидност или кредитне проблеме и као резултат тога могу бити пријетња стабилности финансијских тржишта.	Red Book Blue Book EM-CPSS ETDC OTC
tamper-evident	Способност уређаја да покаже доказ физичког напада.	EM-Sec
tamper-proof	Доказана способност апарата да се одупре нападима.	EM-Sec
tamper-resistant	Способност апарата да поднесу физички напад до одређене тачке.	EM-Sec EM-CPSS EM-ECB
TARGET	Трансевропски аутоматизовани експрес трансфер бруто поравнања у стварном времену. TARGET систем се дефинише као платни систем који је састављен од једног РТГС система у свакој држави која учествује у фази три платна механизма ЕМУ и Европске централне банке (ЕЦБ). РТГС системи земаља које нису учесници се, такође, могу прикључити, под условом да су у стању да обраде евро напоре са својом валутом. Домаћи РТГС системи и ЕЦБ механизми плаћања су међусобно повезани у складу са уобичајеним процедурама («interlinking») да би се омогућили трансфери преко границе широм Европске уније за кретање са једног система на други систем. Види: interlinking.	Blue Book

TCP/IP	Протокол контроле преноса/интернет протокол: сет уобичајено коришћених телекомуникацијских и адресирајућих протокола; TCP/IP је de facto сет комуникацијских стандарда интернета.	EM-Sec
telematika	Комбиновано коришћење обраде података и технике преноса података.	Red Book Blue Book
teller's sheque шалтерски чек	Види: bank draft	Red Book Blue Book
term transaction терминска трансакција	Трансакције са фиксним крајем или датумом доспијећа	SLT
tiering arrangement слојевити аранжман	Аранжман који може постојати код система трансфера средстава и/или хартија од вриједности у којем би учесницима у једној категорији биле потребне услуге учесника у другој категорији за размјену и/или поравнање својих трансакција. Види исто тако: <i>direct participant/member</i> , <i>indirect participant/member</i> , <i>settling participant/member</i> , (директни учесник/члан, индиректни учесник/члан, учесник/члан поравнања).	Red Book Blue BOok
time stamp временски печат	Вриједност убачена у поруку да би се назначило вријеме у које је порука креирана.	EM-Sec
title transfer титуларни трансфер	Изражавање власничког интереса за имовину једне уговорне стране другој. Титуларни трансфер се користи као један од метода колатерализације. Метод титуларног трансфера користи се за изравни трансфер власничког интереса за имовину која служи као колатерал, тј. онај ко обезбјеђује колатерал трансферише титулу или власнички интерес за средства која су дата као колатерал, уз споразум да ће онај који узима колатерал вратити еквивалентан износ средстава у складу са условима из њиховог споразума.	OTC SLT
total return swap swap укупног поврата	OTC swap са фиксним доспијећем, када се дилер слаже да прими укупан поврат на акцију која је продата улагачу кеша, уговорној страни у swap-у, а у замјену да плати уговорној страни пливајућу каматну стопу за доспијеће. Плаћање кеша инвеститору по окончању swap-а је, стога, пливајућа стопа камате плус пад цијене акције или минус сваки раст цијене акције; с друге стране, инвеститор кеша продаје акцију да би добио назад своје улагање на тржишту. Крајни резултат овог аранжмана је да је дилер позајмио готовину по пливајућој стопи за одређени период, користећи своју позицију оснивачког капитала као колатерал. Тотални поврат swap-а је комбинован са изравном продајом акције на начин гдје дилер тражи да финансира позицију улагачког капитала, и економски функционише слично као давање хартија од вриједности на зајам.	SLT
tracability улажење у траг	У системима електронског новца, степен до којег се трансакције трансфера вриједности могу доказати организатору(рима) или примаоцу(има) трансфера.	EM-Sec EM-ECB
trade date датум трговања	Датум на који се врши трговина/погодба.	DVP x-border

		SDF
trade-for-trade settlement поравнање трговина за трговину	Поравнање појединачних трансакција између уговорних страна. Види: gross settlement system.	EM-Sec Red Book Blue Book SDF
trade-for-trade settlement system систем поравнања трговина за трговину	Систем у којем се сваки појединачни налог за трансфер поравнавају одвојено.	DVP
trade matching усклађивање трговине	Процес усклађивања детаља трговине (као што је број уговора, уговор, мјесец и цијена) које достављају уговорне стране. Клириншка кућа често гарантује трговину у вријеме када се она успјешно усклади.	ETDC
trade netting пребијање трговања	Правно проведена консолидација и пребијање појединачних трговања у нето износу хартија од вриједности и новца доспјелих између партнера у трговини или међу члановима клириншког система трговања која нису правно проведена је позиција пребијања.	DVP SDF Red Book Blue Book
trade	Процес којим се усклађена трговања формално евидентирају.	ETDC
registration регистрација трговине	У књигама клириншких кућа. За клириншке куће које дјелују као централне уговорне стране, регистрација може, такође, бити вријеме у које се клириншке куће субституирају као уговорне стране чланицама клиринга.	
transaction log трансакцијски запис	Слиједна евиденција трансакција које се похрањују на апарат.	EM-Sec
transfer	Оперативно, слање (или кретање) средстава или хартија од вриједности или права који се односе на средства или хартије од вриједности од једне стране ка другој страни (i) преносом физичких инструмената/новца; (ii) рачуноводствених ставки у књигама финансијског посредника; или (iii) рачуноводствених ставки обрађених кроз систем трансфера средстава и/или хартија од вриједности. Чин трансфера утиче на легална права оног који трансферише, онога коме се трансферише и можда трећих страна у односу на салдо новца, гаранције или другог финансијског инструмента који се преноси.	Red Book Retail
transferability преносивост	У системима електронског новца, степен до којег се електронски салдо може трансферисати између уређаја без интеракције са централним субјектом.	EM-ECB EM-Sec
transfer system систем трансфера	Генерички термин који покрива системе трансфера средстава и системе замијена за вриједност.	Red Book
travel and entertainment card картица за путовање и забаву	Картица коју издају небанкарске фирме на којима је назначено да је имаоцу дата кредитна линија. Она му омогућава да изврши куповину, али не нуди проширену картицу; пуни износ нараслог дуга треба поравнати до краја одређеног периода. Имаоцу се обично зарачунава годишња провизија. Такође се назива дуговна	Red Book Blue Book Retail

	картица.	
tri-party repo тространи репо	Репо у којем уговорне стране испоручују обвезнице и готовину неовисној банци – чувару, клириншкој кући или депозитару хартија од вриједности која је одговорна за осигурање одржавања адекватне вриједности колатерала у току трајања трансакције.	SLT
truncation	Процедура у којој физички моменат папирних инструмената плаћања (нпр. плаћени чекови или кредитин трансфер) унутар банке, између банака или између банке и њеног комитента скраћује се или елиминише, замјењује, у цијелости или дјелимично, електронским евиденцијама њиховог садржаја за даљњу обраду и трансмисију.	Red Book Blue Book
ultimate settlement коначно поравнање	Понекад се користи да обиљежи коначно поравнање новца централне банке.	Red Book Blue Book
unwind враћање средстава назад	Процедура која се слиједи у одређеним системима клиринга и поравнања у којима се трансфер хартија од вриједности и средстава поравнава на нето основици, на крају циклуса обраде код свих трансфера привремено, док сви учесници не измире своје обавезе поравнања. Ако учесник не успије извршити поравнање, неки или сви привремени трансфери у које је укључен тај учесник биће поништени из система, а обавезе поравнања за преостале трансфере се онда поново обрачунавају. Та процедура има ефекат расподеле притисака ликвидности и губитака због пропуштања да се поравна. Unwinds се могу разликовати од задужена на рачуну хартија од вриједности, што не подразумева да је оригинални трансфер поништен (нпр. у случајевима када се открије да су хартије од вриједности фалсификоване или украдене).	SDF DVP Red Book
unwinding враћање средстава назад	Процедура која се проводи у одређеним клириншким системима и системима поравнања у којима се трансфери хартија од вриједности или средстава поравнавају на нето основи, на крају круга обраде, са свим привременим трансферима све док сви учесници не изврше своје поравнање обавеза. Ако учесник не изврши поравнање неке или свих привремених трансфера који укључују да се учесник брише из система, а обавезе поравнања из преосталих трансфера се поново обрачунавају. Та процедура има ефекат трансферисања притисака ликвидности, а могуће губитке за неиспуњавање поравнања на остале учеснике, и може, у екстремном случају имати значајне и непредвидиве системске ризике. Види: «settlement unwind».	Blue Book ETDC
user корисник	У кориснике платних система убрајају се и учесници и њихови комитенти за платне услуге. Види: корисник, директни учесник, директни учесник/члан, индиректни учесник/члан, учесник/члан.	Core Principles
user fee	Трансакцијска провизија коју одређује издавалац картице, а плаћа (накнада за кориснике) је ималац картице институцији која издаје картицу за плаћање картицом или подизање готовине на АТМ; друге корисничке провизије, понекад назване стране провизије, плаћа ималац картице институцији која издаје картицу за коришћење АТМ-а који нису у власништву те институције.	Retail

value-at-risk вриједност изложена ризикy	Процјена горње границе на губитке за које институција очекује да ће им бити извргнута током датог периода (нпр. један дан) за дати ниво повјерења (нпр. 95%).	ETDC
variation margin маргина одступања	Средства која се плаћају (или примају) од уговорне стране (клириншке куће или члана клиринга) за поравнање свих губитака (добитка) који се подразумијевају маркирањем отворених позива на тржишту.	ETDC
velocity брзина	Просјечан број пута количина новца (овако је мјерена на примјер монетарним агрегатом) обрће се у оквиру одређеног временског пеирода. Брзина циркулације прихода типично се обрачунава као однос монетарног агрегата према номиналном GDP.	EM-CPSS
white list бијела листа	У систему базираном на картици, база података која садржи листу свих одобрених бројева картица.	EM-Sec
wholesale fund transfer system систем преноса средстава велепродаје	Види: large-value funds transfer system	Red Book Blue Book
withholding tax	Порез на приход одбијен на извору који је агент плаћања правно обавезан одбити од свих плаћања камате на депозите, хартија од вриједности или сличне финансијске инструменте.	SLT
zero hour rule правило нултог сата	Одредба у закону о несолвентности неких држава при чему трансакције затворених институција, које су се десиле након поноћи на дан када је наређено да се институција затвори, могу бити ретроактивно претворене у неважеће.	ETDC